

# **Hanteringen av finansiella tjänster i mervärdesskattesystem - vad vi vet och vägen framåt**

av docent Oskar Henkow, verksam vid Institutionen för handelsrätt,  
Ekonomihögskolan, Lunds universitet

## Innehållsförteckning

|                                                                                                  |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Innehållsförteckning</b>                                                                      | <b>2</b>  |
| <b>Förord</b>                                                                                    | <b>4</b>  |
| <b>Förkortningar</b>                                                                             | <b>5</b>  |
| <b>Abstract</b>                                                                                  | <b>6</b>  |
| <b>Sammanfattning</b>                                                                            | <b>7</b>  |
| <b>1. Introduktion</b>                                                                           | <b>8</b>  |
| 1.1. Bakgrund och syfte med rapporten                                                            | 8         |
| 1.2. Vad mervärdesskattesystemet syftar till att beskatta                                        | 9         |
| 1.3. Allmänt om beskattningen av finansiella tjänster och försäkringstjänster i mervärdesskatten | 10        |
| 1.4. Särskilt om problemen med att beskatta finansiella transaktioner                            | 10        |
| 1.5. Utgångspunkter vid utvärderingen                                                            | 11        |
| <b>2. Olika typer av finanskatter och dessas förhållande till mervärdesskatten</b>               | <b>13</b> |
| 2.1. Tobin-skatt                                                                                 | 13        |
| 2.2. Stämpelskatter                                                                              | 14        |
| 2.3. Finansiella transaktionsskatter (FTT)                                                       | 14        |
| 2.4. Finansiell stabiliseringsavgift (FSC)                                                       | 15        |
| 2.5. Finansiella aktivitetsskatter (FAT)                                                         | 15        |
| 2.6. Kassaflödesbeskattning (cash flow tax, CFT)                                                 | 16        |
| 2.7. Sammanfattning                                                                              | 17        |
| <b>3. EU:s undantag från mervärdesskatt för finansiella tjänster</b>                             | <b>18</b> |
| 3.1. Undantagen för finansiella transaktioner och försäkringstransaktioner                       | 18        |
| 3.2. Bakgrund och syfte till undantagen                                                          | 19        |
| 3.3. Något om tolkningen av undantagen                                                           | 19        |
| 3.4. Reformförslag                                                                               | 20        |
| 3.5. Sammanfattande slutsatser                                                                   | 20        |
| <b>4. Medgivande till beskattning</b>                                                            | <b>22</b> |
| 4.1. Introduktion                                                                                | 22        |
| 4.2. Allmänt om medlemsstaternas handlingsutrymme                                                | 22        |
| 4.3. Särskilt om medlemsstaternas reglering                                                      | 23        |
| 4.3.1. Tyskland                                                                                  | 24        |
| 4.3.2. Österrike                                                                                 | 24        |
| 4.3.3. Frankrike                                                                                 | 25        |
| 4.3.4. Belgien                                                                                   | 25        |
| 4.3.5. Estland                                                                                   | 26        |
| 4.3.6. Litauen                                                                                   | 26        |
| 4.4. Beskattningsunderlaget och omsättningslandsfrågor                                           | 26        |
| 4.5. Slutsatser                                                                                  | 27        |
| <b>5. Finansiella tjänster i länder utanför EU</b>                                               | <b>28</b> |
| 5.1. Beskattning av försäkringstjänster                                                          | 28        |
| 5.2. Alternativa undantagsmodeller                                                               | 28        |
| 5.2.1. Sydafrika                                                                                 | 29        |
| 5.2.2. Singapore                                                                                 | 29        |
| 5.2.3. Nya Zeeland                                                                               | 29        |

|                                                           |           |
|-----------------------------------------------------------|-----------|
| 5.2.4 Kina                                                | 30        |
| 5.3 <i>Beräkning av avdragsgill andel</i>                 | 31        |
| 5.3.1 Allmänt om avdragsgill andel                        | 31        |
| 5.3.2 Fasta schabloner                                    | 32        |
| 5.3.3 Kvalificerat undantag                               | 33        |
| 5.3.4 Reduced Input Tax Credits (RITC)                    | 33        |
| 5.4 <i>Sammanfattande slutsatser</i>                      | 34        |
| <b>6. Förslag på system för beskattning</b>               | <b>36</b> |
| 6.1 <i>Introduktion</i>                                   | 36        |
| 6.2 <i>Kassaflödesbeskattning</i>                         | 36        |
| 6.2.1 Enkel kassaflödesbeskattning                        | 36        |
| 6.2.2 Trunkerade kassaflödeskonton                        | 37        |
| 6.2.3 Modifierad omvänd beskattning                       | 38        |
| 6.3 <i>Förslag på införande av beskattning i Norge</i>    | 39        |
| 6.4 <i>Sammanfattande slutsatser</i>                      | 39        |
| <b>7. Slutsatser och vägen framåt</b>                     | <b>41</b> |
| 7.1 <i>Senare tidens diskussion och debatt</i>            | 41        |
| 7.2 <i>Slutsatser rörande befintlig hantering</i>         | 44        |
| 7.3 <i>Reformering inom ramen för befintlig reglering</i> | 45        |
| 7.4 <i>Vägen framåt</i>                                   | 46        |
| 7.4.1 <i>En neutral beskattning är möjlig!</i>            | 46        |
| 7.4.2 <i>En färdplan för reformering</i>                  | 46        |
| <b>Referenser</b>                                         | <b>50</b> |
| <i>Lagstiftning (EU)</i>                                  | 50        |
| <i>Lagstiftning (utländsk)</i>                            | 50        |
| <i>Rättspraxis</i>                                        | 50        |
| Svensk rättspraxis                                        | 50        |
| EU-domstolen                                              | 51        |
| <i>Lagförslag</i>                                         | 51        |
| <i>Skattehandledningar, utredningar, rapporter m.m.</i>   | 52        |
| <i>Litteratur</i>                                         | 54        |

## Förord

Jag har under snart femton års tid följt och skrivit om hanteringen av finansiella tjänster i ett mervärdesskattesystem. Frågan hur finansiella tjänster bör hanteras är en fråga som diskuterats under lång tid. Under vissa tidsperioder har diskussionerna varit mer intensiva än andra och ämnet har varierat mellan att handla om vilka tjänster som bör vara undantagna till att diskutera hur ett fullt införlivande av finansiella tjänster inom ramen för en beskattad ordning kan gå till.

På den absolut senaste tiden har debatten skjutit fart på nytt. Kina har infört ett utökat beskattningssystem sommaren 2016, flera tjänster beskattas i Sydafrika med fler afrikanska länder än i Europa och sist men inte minst har i propositioner i Norge det givits förslag på hur en beskattningsordning på ett övergripande plan skulle kunna se ut.

I denna rapport summerar jag upp vad vi vet om hanteringen inom ramen för ett mervärdesskattesystem, både i EU och i världen i övrigt. Men jag vidgar också vyerna och ser på andra skatter inom finansiell sektor som diskuterats som ett alternativ eller komplement till en mervärdesbeskattning och förslag på fundamentala reformer som utarbetats. Allt diskuteras utifrån den principiella utgångspunkten att det ska ske en reformering av mervärdesskattesystemet. Slutligen blickar jag framåt och diskuterar den senaste tidens debatt om en önskvärd hantering och presenterar också mina egna reflektioner om detta. Min förhoppning är att rapporten kan bidra till en förnyad, initierad diskussion av en reformering av hanteringen som så väl behövs.

Rapporten har finansierats genom ett stöd från Svenskt Näringsliv.

Lund den 3 maj 2017

Oskar Henkow

## Förkortningar

|      |                              |
|------|------------------------------|
| B2B  | Business to Business         |
| B2C  | Business to Consumer         |
| FAT  | Financial Activity Tax       |
| FTT  | Financial Transaction Tax    |
| FSC  | Financial Stability Charge   |
| GST  | Goods and Services Tax       |
| HFD  | Högsta Förvaltningsdomstolen |
| RITC | Reduced Input Tax Credits    |
| VAT  | Value Added Tax              |

## Abstract

Financial services are exempt from VAT to a greater or lesser extent in all countries that have a VAT system. The EU has an extensive exemption covering a wide range of financial services. In most other countries, intermediation services and services which are subject to an explicit payment are outside the scope of the exemption.

Financial services give rise to a multitude of boundary issues in the European VAT system. The area is difficult to comprehend and it is often difficult to establish whether a service is taxable or exempt.

There is a consensus amongst academics and other commentators that the treatment of financial services should be reformed in the EU. The exemption distorts trade and the effective function of the exempt sector. The problems that the exemption entails exceed the benefits inherent in the exemption regime.

The alternative taxes that are often discussed in the context of a reform of the VAT treatment of financial services (such as financial transaction taxes, financial activities taxes and stamp duties/taxes) cannot replace the reform of the VAT system itself and the treatment of financial services.

It is possible to introduce an option to tax for financial services within the framework of existing EU regulations. Sweden can thus introduce taxation of financial services (except for insurance) if so desired. This can be done for a specific type of transaction, certain types of businesses or transactions or in a more general way. There seems to be a large margin of discretion for the Member States to enact different kinds of option regimes. Depending on the system chosen, the economic impact (and the effect on tax revenues) will be different.

Some countries try to remedy the problems that arise with non-deductible input VAT from financial companies by expanding the deductible area. This increases neutrality but reduces tax revenues.

There are systems for taxing financial services within the framework of the VAT system. These are based on the cash flow being followed, so called cash flow taxation. A cash flow system has been tested in practice (in the 1990s) and has proven to work neutrally and appropriately. It was at the time perceived as being too complex and administrative burdensome to apply at a large scale. The new technology development means that a cash flow tax that is administratively operational is closer than ever to being practically feasible. However, there are no studies on how exactly such a scheme could be designed.

In the view of the author, all reform proposals should, in the first place, lead to a widening of the taxed area. Even without a reform of EU VAT rules, Sweden can, through the introduction of an option to tax, expand the taxed area. Services made for explicit payment should be taxed. Consideration should also be given to reforms that extend the deduction of input VAT. If the right of deduction is increased, consideration can also be given to introducing compensatory taxes coordinated with such a reform. All reform proposals should be seen in the context of the total tax burden on financial services, both for financial service providers and consumers.

## Sammanfattning

Finansiella tjänster undantas från mervärdesskatt i större eller mindre utsträckning i alla länder som har ett mervärdesskattesystem. EU har ett förhållandevis extensivt undantag som omfattar många tjänster. I flertalet andra länder beskattas förmedlingstjänster och de tjänster där det utgår en explicit betalning.

Finansiella tjänster ger upphov till en mängd gränsdragningsfrågor i det europeiska mervärdesskattesystemet. Området är svåröverblickbart och klassificeringen av en mervärdesskattepliktig eller undantagen tjänst är ofta svår att göra.

Det finns en enighet bland akademiker och andra kommentatorer om att hanteringen av finansiella tjänster bör reformeras i EU. Undantaget stör handeln och den effektiva funktionen av den undantagna sektorn. Problemen som undantagen medför överstiger de fördelar som finns.

De alternativa skatter som ofta diskuteras i samband med en mervärdesbeskattning i den finansiella sektorn (såsom finansiella transaktionsskatter, finansiella aktivitetsskatter, Tobinskatte och stämpelskatter) kan inte ersätta ett införlivande av finansiella tjänster inom ramen för ett mervärdesskattesystem.

Det är möjligt att införa ett medgivande till beskattning för finansiella tjänster inom ramen för befintlig EU reglering. Sverige kan således införa en beskattning om så önskas. Detta kan ske för viss typ av transaktion, viss typ av verksamhet eller per transaktion – handlingsfriheten synes vara stor. Beroende på vilket system som väljs blir den ekonomiska effekten (effekten på skatteintäkterna) olika.

Vissa länder försöker åtgärda problemen som uppstår med icke avdragsgill ingående mervärdesskatt hos finansiella företag genom att utvidga det avdragsgilla området. Detta ökar neutraliteten men minskar skatteintäkterna.

Det finns system för att beskatta finansiella tjänster inom ramen för mervärdesskattesystemet. Dessa bygger på att kassaflödena följs, s.k. kassaflödesbeskattning. Ett sådant system, de trunkerade kassaflödeskontona, har prövats i praktiken (på 1990-talet) och fungerar neutralt och ändamålsenligt men anses svåradministrerat. Den nya teknikutvecklingen gör att en kassaflödesbeskattning som är administrativt fungerande är närmare än någonsin att vara praktiskt genomförbar. Det saknas dock studier på hur exakt en sådan ordning skulle kunna vara utformad.

Alla reformförslag bör enligt rapporten i första hand medföra att det beskattade området utvidgas. Även utan en reform av EU:s regler om mervärdesskatt kan Sverige genom ett införande av ett medgivande till beskattning utöka det beskattade området. Tjänster som utförs mot explicit betalning bör beskattas. I andra hand bör övervägas om det ska vidtas reformer som utökar avdragsrätten för ingående mervärdesskatt. Om avdragsrätten utökas kan också övervägas att införa kompensatoriska skatter samordnat med en sådan reform. Alla reformförslag bör ses i sammanhanget av den totala skattebelastningen på finansiella tjänster, både hos de finansiella tjänsteleverantörerna och hos konsumenterna.

## 1. Introduktion

### 1.1. Bakgrund och syfte med rapporten

Hur finansiella tjänster bör hanteras inom ramen för ett mervärdesskattesystem<sup>1</sup> är en långvarig diskussionspunkt bland de som har ett intresse för skattepolitik. Frågan är idag i Sverige högt på agendan då SOU 2016:76 presenterat ett förslag på en finansiell verksamhetsskatt för att kompensera för den skattefordel som tillhandahållare av finansiella tjänster anges ha genom att flertalet finansiella tjänster är undantagna från mervärdesskatt. Förslaget har sedermera hårt kritiserats av remissinstanserna och Regeringen har uttalat att den inte ämnar gå vidare med förslaget. Frågan om hur finansiella verksamheter ska hanteras inom mervärdesskattesystemet kvarstår.

Syftet med denna rapport är för det första att beskriva hur finansiella tjänster hanteras idag i mervärdesskattesystemet i Sverige i vissa valda andra länder. För det andra är syftet att undersöka vilka alternativ som finns till hantering, både inom ramen för EU:s reglering och givet att denna ska reformeras. Slutligen syftar rapporten till att diskutera om, och i så fall hur, en reformering skulle kunna gå till.

Fråga är om en juridisk studie. Angreppssättet är att placera de juridiska reglerna i ett system-perspektiv och diskutera frågan om hantering av finansiella tjänster utifrån hur en sådan bör se ut inom ramen för mervärdesskattesystemet. Ett beskattningssystem bygger på vissa värden och systemets utformning implicerar viss typ av hantering av aktiviteter. Mervärdesskattesystemet är utformat som en indirekt skatt på utgiften för konsumtion som uppbärs i varje led i produktion och distributionskedjan och är exakt proportionell mot priset. Detta system utgör basen för utvärderingen. Syftet med rapporten är därmed utpräglat rättspolitiskt i den mening att gällande rätt diskuteras utifrån ett bör-perspektiv, där utvärderingen görs baserat på systemets utformning och övergripande syften. Även ekonomisk litteratur har använts där denna är relevant.

Rapporten är uppbyggd utifrån en diskussion av följande frågor:

1. Hur hanteras finansiella tjänster inom ramen för dagens system och hur fungerar detta?
2. Hur förhåller sig andra skatter inom finansiell sektor till mervärdesskattesystemet? Finns det alternativ till mervärdesskatten förutsatt att samma mål ska uppnås som de som gäller för mervärdesskattesystemet?
3. Hur hanteras finansiella tjänster i mervärdesskattesystem i länder utanför EU? Vilka förslag har utarbetats av akademiker och andra vad avser reformering av hanteringen?
4. Hur ser vägen framåt ut? Vilka reformer är möjliga både inom ramen för EU:s mervärdesskattedirektiv och sett utifrån perspektivet att detta direktiv reformeras?<sup>2</sup>

Rapporten är disponerad enligt följande. Kapitel 1 introducerar den särskilda problematik som rör hanteringen av finansiella tjänster inom ramen för ett

---

<sup>1</sup> Med mervärdesskattesystem menas här, om inget annat anges, en destinationsbaserad konsumtionsbeskattning i alla led, se vidare avsnitt 1.2. Sveriges och EU:s mervärdesskattesystem är av denna typ.

<sup>2</sup> Konstitutionella aspekter såsom begränsningar som regler om fri rörlighet eller statsstöd sätter upp i Fördraget om Europeiska Unionen och Fördraget om Europeiska Unionens Funktionssätt diskuteras inte.



mervärdesskattesystem och anger utgångspunkterna för rapporten. Olika typer av finanskatter och dessas förhållande till mervärdesskatten diskuteras i kapitel 2. EU:s undantag för finansiella tjänster samt möjligheten till att skattebelägga finansiella tjänster diskuteras i kapitel 3 respektive 4. Kapitel 5 innehåller en utblick till hanteringen i länder utanför EU och i kapitel 6 diskuteras förslag i litteraturen på hur hanteringen kan reformeras. Kapitel 7 innehåller slutsatser och reflektioner kring hur hanteringen kan och bör reformeras. Urvalet av länder i utblicken i kapitel 5 har gjorts baserat på litteraturen och egen erfarenhet.

## 1.2 Vad mervärdesskattesystemet syftar till att beskatta

Det primära och övergripande syftet med ett mervärdesskattesystem är så klart att få in medel till statskassan. Men det finns också ett mer specifikt syfte rörande hur detta ska förverkligas. Närmare syftar systemet till att generellt och indirekt beskatta utgiften för konsumtion i samhället. I det följande diskuteras systemets utformning och teoretiska bas.<sup>3</sup>

Att systemet är generellt implicerar bland annat att undantag ska begränsas till ett minimum då de utgör avvikelser från skattens generella karaktäristika. Det generella karaktärsdraget är en grundbult i mervärdesskattesystemets goda funktion. Ju mer generellt systemet utformas desto mer neutralt är det och desto mindre stör skattesystemet den effektiva resursallokeringen i samhället. Ett intressant exempel på detta är det nuvarande undantaget för statliga och kommunala enheter – om det skulle reformeras i Europa och dessa inordnas i mervärdesskattesystemet skulle detta enligt vissa beräkningar resultera i en ökning av BNP med 0,34% (eller 38 miljarder EURO).<sup>4</sup> En generell, neutral beskattning påverkar således effektiviteten i ekonomin positivt. Undantag stör effektiviteten (se också avsnitt 1.3 och 1.5).

Att systemet är indirekt innebär att skatten uppbärs av andra än de som är tänkt att bära bördan av skatten. Skatten förutsätts vältras över på konsumenter. Skatten är inte utformad för att vara en skatt på företag, dvs. då det saknas möjlighet att vältra över skatten kan skatteuttaget ifrågasättas.<sup>5</sup> Normalt sett uppbärs skatten i alla led i produktions- och distributionskedjan genom att avdrag görs av producenter och distributörer för den skatt som debiterats på förvärv från den skatt som utgår på försäljningar.<sup>6</sup> Uppbördssystemet med öppen beskattning i varje led möjliggör och underlättar övervältring till nästa led.

---

<sup>3</sup> Jfr. Artikel 1 i Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, såsom det ändrats senast genom Rådets direktiv (EU) 2016/1065 av den 27 juni 2016 om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller behandlingen av vouchrar (Mervärdesskattedirektivet). Vad som anges i detta avsnitt om mervärdesskattesystemets generella karaktär har utförligt diskuterats i litteraturen, se t.ex. Terra & Kajus, *Guide to the European VAT Directives*, 2016, kapitel 7; Tait, *Value Added Tax: International Practice and Problems*, International Monetary Fund, 1988; Ramsdahl Jensen, *Mervärdeavgiftspligten* (2004), kap. 3; Henkow, *Mervärdesskatt i teori och tillämpning*, Gleerups, 2016 (om uppbördsformer och principer) och Rendahl, *Är mervärdesskatten en konsumtionsskatt eller företagsskatt?* 2015 (om karaktär och tolkning i svensk kontext).

<sup>4</sup> Copenhagen Economics, *VAT in the Public Sector and Exemptions in the Public Interest*, Final Report for TAXUD/2011/DE/334 | 10 JANUARY, 2013, s. 12

<sup>5</sup> Jfr. Englisch, *The EU Perspective on VAT Exemptions*, in de la Feria (Ed.) *VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives*, Kluwer Law International, 2013, s. 55ff.

<sup>6</sup> Försäljningar \* skattesats – Förvärv \* skattesats = Betalning av uppbördsmännen. Även den direkta subtraktionsmetoden används, dvs. Försäljningar – förvärv = mervärde \* skattesats, för beräkning av vilken skatt som ska betalas.

Systemet avser att beskatta utgiften för konsumtion i ekonomin. Det är inte själva konsumtionen i sig som beskattas, utan utgiften för densamma. Detta är en viktig distinktion – all konsumtion beskattas inte, endast den som manifesteras i en utgift i ekonomin. Vidare är det den slutliga konsumtionen av individer som slutligen ska beskattas. Uppbördssystemet träffar dock dessa i de allra flesta fall indirekt.

### 1.3 Allmänt om beskattningen av finansiella tjänster och försäkringstjänster i mervärdesskatten

Finansiella tjänster och försäkringstjänster är i större eller mindre utsträckning undantagna från mervärdesskatt i alla världens mervärdesskattesystem (se vidare kapitel 3). Rent generellt kan sägas att det går en skiljelinje mellan den gamla världens mervärdesskattesystem (läs EU:s system) och den nya världens mervärdesskattesystem (läs Nya Zeeland, Australien, Singapore, Sydamerika m.fl. länder). Undantagen är brett utformade i Europa medan de ofta är snävare i den nya världen.

Det ska omedelbart framhållas att termen undantag är missvisande. Fråga är inte alls om undantag, eller "momsfrihet", utan om beskattning av förvärv som görs av den som är undantagen. Dock beskattas inte försäljningar. Den australiensiska termen "input taxed" (ungefär förvärvsbeskattad) beskriver bättre vad ett undantag är.

Systemet med undantag skapar en rad problem av praktisk art, gränsdragningsproblem m.m.. Detta finns rikt illustrerat i litteraturen.<sup>7</sup> Sammanfattningsvis kan följande sägas: Undantag ger upphov till kaskadeffekt, dvs. att mervärdesskatt ingår i mervärdet varpå skatten beräknas. Detta ger upphov till en överbeskattning i de fall förvärvaren är en näringsidkare och skapar snedvridningar genom att det skapas en preferens att producera internt jämfört med att förvärva från extern leverantör. Dessutom skapas en preferens att integrera vertikalt i försörjningskedjorna för att skapa mindre skatteuttag. Större företag gynnas också mer än mindre företag (som inte kan producera lika mycket internt). Undantag ger upphov till administrativa kostnader och gränsdragningsproblem, dvs. de är i sig en komplicerande faktor i ett system.

### 1.4 Särskilt om problemen med att beskatta finansiella transaktioner

Mervärdesskattesystemets utformning och syfte, att beskatta utgiften för konsumtion, innebär att systemet inte beskattar, eller syftar till att beskatta, sparande och rena värdeöverföringar i en ekonomi (pure transfers of wealth). En överföring av pengar till ett sparkonto utgör inte någon transaktion som omfattas av mervärdesskattesystemet inte heller överföring av medel vid växling till annan valuta. Det brukas anges att mervärdesskatten är neutral i förhållande till när i tiden konsumtionen sker, nu eller i framtiden.<sup>8</sup>

---

<sup>7</sup> Se, för en översikt och vidare hänvisningar, Henkow, *The VAT/GST Treatment of Public Bodies*, Kluwer Law International, 2013 s. 8 ff.

<sup>8</sup> Vilket jag diskuterat i Henkow, *Financial Activities in European VAT*, 2008, kap. 3.

Däremot omfattas, råder det i stort sett enighet om<sup>9</sup>, alla tjänster som tillhandahålls mot betalning och kan särskiljas från rena värdeöverföringar. Detta innebär ett problem eftersom någon explicit betalning ofta inte utgår. Istället döljs ersättningen för de tjänster som tillhandahålls i finansinstitutets marginal vid handel med valutor och aktier och andra värdepapper och vid långivning i räntemarginalen. Här finns ett praktiskt problem att beskatta.

Det ska framhållas att EU-domstolens rättspraxis är konsistent med ovanstående och rena värdeöverföringar beskattas inte inom ramen för det europeiska mervärdesskattesystemet, vilket är helt korrekt ur ett systemdesignperspektiv.

### 1.5 Utgångspunkter vid utvärderingen

Mot bakgrund av ovanstående är det allmänt vedertaget i den internationella debatten att om det är möjligt att inrama en transaktion eller typ av verksamhet inom ramen för mervärdesskattesystemet är det önskvärt att så sker.<sup>10</sup> Mervärdesskattesystemet omfattar idealt alla verksamheter och alla aktiviteter som sker på en marknad och leder till konsumtion. Den fundamentala utgångspunkten för utvärderingen är således att utvärdera gällande system för beskattning utifrån hur väl det står i överensstämmelse med mervärdesskattesystemet såsom det är utformat (se avsnitt 1.2).

Det kan finnas praktiska problem med att inlemma vissa typer av verksamheter i mervärdesskattesystemet. Om så är fallet måste dessa praktiska problem naturligtvis vägas mot de störningar som undantagen ger upphov till.

Det kan vidare finnas politiska skäl att gynna viss verksamhet eller viss typ av konsumtion (t.ex. av s.k. merit goods). Det synes dock allmänt vedertaget i den internationella diskursen att detta då inte bör ske genom att undanta viss verksamhet utan att istället applicera en reducerad skattesats på omsättningar som görs. På det sättet undviks de problem som har att göra med undantagens systemförstörande och ekonomiskt ineffektiva karaktär (dock inte de problem som har att göra med gränsdragningsproblem så klart). Det finns såsom jag ser det inga sociala, ekonomiska eller samhälleliga skäl med undantag i sig som inte bättre uppnås med att istället beskatta verksamheterna med en skattesats som har en nivå som reflekterar hur verksamheterna önskas stödjas. Endast om det av praktiska skäl inte är önskvärt bör beskattning inte ske. Praktiska skäl kan vara tekniska, oöverstigliga problem att beskatta eller administrativa skäl, t.ex. att bördan att ålägga beskattning är så betungande för uppbördsmän och skatteadministration att undantag helt enkelt är att föredra. Det är självklart så att sådana praktiska skäl kan gälla vissa typer av företag (såsom mindre företag).

---

<sup>9</sup> Se Henkow, *Financial Activities in European VAT*, 2008, kapitel 3.5.3. Det kan således diskuteras om verkligen tjänster som utgör en kostnadskomponent i ett sparande ska beskattas, om nu ENDAST konsumtion ska beskattas. Det kan teoretiskt argumenteras för att alla tjänster som är insatser i en sparandeaktivitet ska vara kvalificerat undantagna. Såsom jag tidigare argumenterat synes dock systemets utformning implicera att alla tjänster, oberoende av vad de är insatser i, hanteras såsom inom tillämpningsområdet för mervärdesskatten såvida de utförs mot en ersättning som går att definiera. Samma slutsats återfinns i Mirrlees et al., *Tax By Design*, Kapitel 8, Oxford University Press, 2011.

<sup>10</sup> Jfr. de la Feria and Krever, *Ending VAT Exemptions: Towards a Post-Modern VAT*, in de la Feria (Ed), *VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives*, Kluwer Law International, 2013.

Slutligen, även om beskattningssystemen bör ses i sitt sammanhang och i sin helhet finns inte heller här några skäl till att inte inordna all typ av verksamhet (om administrativa eller tekniska skäl inte omöjliggör detta) inom ramen för mervärdesskattesystemet. Distributionstekniska mål uppnås med mycket större exakthet genom omfördelningar inom ramen för inkomstskattesystemet. Vidare styrs konsumtionen bort från varor och tjänster (där sådant incitament är att föredra) bättre genom att viss, specifik beskattning sker av dessa varor och tjänster (t.ex. genom olika punktskatter).

## 2. Olika typer av finansskatter och dessas förhållande till mervärdesskatten

Mervärdesskattesystemet avser således att beskatta utgiften för konsumtion. Det är nödvändigt, då hanteringen av finansiella tjänster i ett mervärdesskattesystem diskuteras, att förstå hur andra skatter i finansiell sektor förhåller sig till detta övergripande ändamål. Nedan följer en kort översikt över olika typer av skatter i den finansiella sektorn, föreslagna eller sådana som tillämpas i skrivande stund, och hur de förhåller sig till mervärdesskatten, särskilt vad gäller skattebas och utformning av skatten.<sup>11</sup> Översikten fokuserar på skatter som diskuterats i sammanhanget av att ersätta eller komplettera mervärdesskattehanteringen (och företagsbeskattningsregler diskuteras t.ex. därför inte).

### 2.1 Tobin-skatt

Nobellpristagaren James Tobin föreslog redan på 1970-talet en finansiell transaktionsskatt.<sup>12</sup> Ofta kallas just finansiella transaktionsskatter för Tobin-skatter. Det ska dock märkas att Tobins eget förslag begränsades till att föreslå en skatt på valutaväxling även om det byggde på John Maynard Keynes idéer om en skatt på aktietransaktioner från 1930-talet.

Tobin föreslog en skatt på valutaväxling (spot) för att hantera efterdyningarna av avskaffandet av Bretton Woods systemet. Syftet var, enkelt uttryckt, att göra valutarörelser mer trögrörliga. Således skulle enligt förslaget vid varje valutaväxling eller handel där priset var i en annan valuta det utgå en skatt på värdet av valutaflödet, *ad valorem* (0,01 eller 0,02 % är skattesatser som har diskuterats) på bruttovärdet av valutan som växlades av båda parter. Att införa en sådan skatt för att hantera orättvisor med fördelning av välståndet i världen har legat i centrum för Attac-rörelsen.

Tobin-skatter liknar mervärdesskatten i att de avser att beskatta en transaktion i relation till värdet av transaktionen (*ad valorem*). En mervärdesskatt utgår emellertid på transaktioner som resulterar i konsumtion. En ren valutaväxling inbegriper visserligen att tjänster tillhandahålls men också att värden förs över som inte representerar någon ersättning för en tjänst (jfr. avsnitt 1.4). En beskattning av bruttovärde vid valutaväxling beskattar rena överföringar av värden i ekonomin vilket strider mot idén med en mervärdesskatt. Till skillnad från mervärdesskatten är en Tobin-skatt en skatt på rena värdeöverföringar som inte är kopplad till produktion och konsumtion. Tobin-skatten är således inte ett alternativ till mervärdesskatten utan en helt annan typ av skatt. Skatten är annorlunda utformad och tjänar andra syften och mål. Tobin-skatten är tänkt att vara styrande för beteende, och därmed också inte syftande till att vara en

---

<sup>11</sup> Nordiska skattevetenskapliga forskningsrådets seminarium 2013 ägnades åt beskattning av den finansiella sektorn. Rapporterna, som rör både ekonomiska och juridiska frågor, finns fritt tillgängliga, se <http://nsfr.dk/stocholm-2013>.

<sup>12</sup> Se om detta Grabel, *Tobin tax*, i Reinert & Rajan (eds.), *The Princeton Encyclopedia of the World Economy* (Two volume set), Princeton University Press, 2009 där både ursprung och utvecklingen av en Tobin Tax diskuteras.

generell skatt (istället kan den sägas ha likheter med punktskatter i dess styrande syfte).

## 2.2 Stämpelskatter

En stämpelskatt på förvärv av bland annat aktier tillämpas i flera länder, till exempel i Storbritannien.<sup>13</sup> En stämpelskatt har liksom stämpelskatten på fastigheter en bakgrund i en avgift för registrering av ägande till viss egendom i register. Då äganderätten övergår utgår också stämpelskatten. En stämpelskatt utgår typiskt sett som en procentuell andel av värdet eller köpeskillingen av den överlåtna egendomen (ad valorem). I Storbritannien utgår skatten på aktier emitterade i landet och skattesatsen är normalt 0,5% av ersättningen. För att hantera riskerna med att handeln flyttar till derivat av aktier beskattas också i vissa fall transaktioner med derivat.

Stämpelskatterna liknar mervärdesskatten i att de avser att beskatta en transaktion i relation till värdet av transaktionen (ad valorem). Men där upphör likheterna. Stämpelskatt på finansiella transaktioner beräknas på värden som inte utgör ersättning för tjänster som tillhandahålls. Skattebasen omfattar således rena värdeöverföringar som inte ska beskattas med en mervärdesskatt. Dessutom är de inte avdragsgilla för producenter och distributörer och utgör således en beskattning av produktion (i första rummet). Även om de avses vältras över och belasta konsumtion i slutändan påverkar de prisbildningen mellan producenter och distributörer, dvs. mellan beskattningsbara personer i mervärdesskattehänseende, i strid med hur mervärdesskattesystemet är tänkt att fungera.

## 2.3 Finansiella transaktionsskatter (FTT)

En typ av skatt som är besläktad med stämpelskatterna, och förslagen om valuta och aktieskatter, är de finansiella transaktionsskatterna (eller Financial Transaction Tax, FTT, som de ofta kallas). Det finns idag ett antal finansiella transaktionsskatter inom EU.<sup>14</sup> Dessutom har Kommissionen föreslagit en generell finansiell transaktionsskatt för EU.<sup>15</sup> Skatterna har likheter med stämpelskatter men skiljer sig från dessa i deras ursprung och syfte. Stämpelskatterna är kopplade till dokumentation av äganderätt till aktier etc., och därmed också till ett visst territorium, medan finansiella transaktionsskatter syftar till att beskatta transaktionerna som sådana.<sup>16</sup>

Nationella finansiella transaktionsskatter finns i vart fall i Frankrike, Italien, Belgien, Finland, Irland, Portugal och Ungern. Skatterna har olika utformning men utgår typiskt sett på aktietransaktioner och i vissa fall, men inte alla, på transaktioner i derivat.

---

<sup>13</sup> UK Stamp Duty Reserve Tax Regulations 1986. Se vidare HMRC:s information om skatten på myndighetens hemsida <https://www.gov.uk/topic/business-tax/stamp-duty-on-shares>.

<sup>14</sup> Se Formosa "Financial Transaction Tax: An Eleven-Point Analysis of Transaction Taxes Across Member States", *World Tax Journal*, nr. 1, 2016. Se också Burman, Gale, Gault, Kim, Nunns och Rosenthal, "Financial Transaction Taxes in Theory and Practice", *National Tax Journal*, March 2016, 69 (1), 171–216.

<sup>15</sup> Jag har diskuterat förslaget utförligt i Henkow, The Commission's Proposal for a Common System of Financial Transaction Tax: A Legal Appraisal, *EC Tax Review*, Volume 21, Issue 1, February 2012. Se också Marres & Weber (eds.), *Taxing the Financial Sector: Financial Taxes, Bank Levies and More*, IBFD 2012.

<sup>16</sup> Jfr. Formosa (2016).

Även vi i Sverige har haft en sådan skatt (som fick smeknamnet valpskatten) under 1980-talet. Skatten utgick på aktietransaktioner, initialt med 1 % (0,5% för varje part) av värdet på en aktietransaktion. Skattens utformning får ses som något av ett globalt avskräckande exempel – skatten avskaffades efter bara några år och då först efter att en stor del av Stockholmsbörsens handel flyttat utomlands.<sup>17</sup>

Kommissionens förslag till en generell FTT är ett av de mer ambitiösa vad gäller skapandet av en bred finansiell transaktionsskatt. Till skillnad från de finansiella transaktionsskatter som implementerats var detta förslag tänkt att slå brett och omfatta alla typer av finansiella transaktioner. Trots det var t.ex. valutatransaktioner undantagna och visa transaktioner med vissa specifika parter, såsom transaktioner med centralbanker. Förslaget har varit utsatt för hård kritik, både av juridisk art och ekonomisk sådan. För närvarande diskuteras förslaget inom ramen för ett förstärkt samarbete i EU.

Gemensamt för de finansiella transaktionsskatterna är att de utgår såsom en viss andel av (procentsats) värdet på en transaktion. Liksom för stämpelskatterna och Tobin-skatten (som ju är en typ av finansiell transaktionsskatt) har skatterna likheter med mervärdesskatten i att de utgör ad valorem-skatter på transaktionsbasis. Men dessa skatter tar liksom de ovan nämnda inte hänsyn till huruvida detta värde omfattar rena värdeöverföringar eller enbart ersättning för tjänster som tillhandahålls. Skatterna beskattar således också den del av en finansiell överföring som mervärdesskatten inte beskattar som avser rena värdeöverföringar i ekonomin.

## 2.4 Finansiell stabiliseringsavgift (FSC)

En finansiell stabiliseringsavgift erläggs av finansiella företag för att kompensera för framtida kostnader för staten att hantera kostnader för att stödja sektorn.<sup>18</sup> Sverige har en sådan avgift i lagen om statligt stöd till kreditinstitut.<sup>19</sup> Avgiften utgår såsom en procentenhet av värdet av tillgångar i kreditinstitutet.

Avgiften har andra syften än mervärdesskatten och utgår inte på transaktionsbasis. Den utgår inte heller baserat på en beräkning av någon typ av mervärde – avgiften är således inte överhuvudtaget jämförbar med en mervärdesbeskattnings av kreditinstitut.

## 2.5 Finansiella aktivitetsskatter (FAT)

En finansiell aktivitetsskatt (eller Financial Activity Tax, FAT, som den ofta benämns) beräknas inte på värdet av transaktioner utan på värdet av de finansiella aktiviteter som utförs.<sup>20</sup> Det finns olika typer av finansiella aktivitetsskatter. Ofta skiljs på sådana som beskattar finansiella aktiviteter baserade på löneunderlaget och sådana som beskattar finansiella aktiviteter baserat på både löneunderlag och vinst i verksamheten.

---

<sup>17</sup> Se NSFR Seminariets nationalrapport för Sverige 2013.

<sup>18</sup> Se NSFR Seminarierapporten från 2013.

<sup>19</sup> SFS 2008:814.

<sup>20</sup> Denna typ av skatt är vad som föreslås i SOU 2016:76 och diskuteras också förhållandevis utförligt i denna rapport.



Enkelt uttryckt beräknas beskattningsunderlaget genom att de olika komponenter som konstituerar mervärdet adderas ihop. Skatten beräknas därefter genom att en procentsats debiteras beskattningsunderlaget. I vissa fall debiteras olika skattesatser på den del som representerar lönekostnader respektive vinst.

Beskattningsunderlaget är således baserat (till större eller mindre grad) på mervärdet som produceras i en verksamhet. Här finns en likhet med mervärdesskatten. Mervärdesskatt kan också uppbäras genom en additionsmetod där mervärdets komponenter adderas och skatt tas ut av detta beskattningsunderlag.

Emellertid avviker också denna typ av beräkningsmodell från hur mervärdesskatten uppbärs i ett väsentligt hänseende. Uppbördsformen är inte transaktionsbaserad. Det mervärde som beräknas tas inte fram på transaktionsbasis. Det är just mervärdesskattens utformning där det exakta mervärdet beräknas per transaktion som garanterar dels neutraliteten i uppbörden (skatten är exakt proportionell mot priset som utgår och det mervärde som skapas) och dels neutraliteten för beskattningsbara personer (dvs. det möjliggörs och underlättas att skatten övervältras till kunden). Ett uppbördssystem där skatten inte kan beräknas på transaktionsnivå avviker således från mervärdesskattens uppbyggnad. I litteraturen har också denna typ av uppbörd diskuterats i form av bokföringsmässigt beräknat mervärde och såsom mindre lämpad för att användas i ett mervärdesskattesystem.<sup>21</sup> Neutralitet kan aldrig garanteras (såsom påpekades ovan) och ytterligare problem uppkommer vid handel över landsgränser. Den del av mervärdet som rör export kan aldrig fastställas exakt utan måste alltid beräknas.

Beräkningsmetoden används dock i samband med att fastställa ett mervärde som ska beskattas för en produktionsenhet, dvs. såsom bas för beräkning av en produktionsbaserad mervärdesbeskattning.<sup>22</sup> Detta diskuteras vidare nedan under avsnittet Kassaflödesbeskattning.

Det kan således sammanfattningsvis konstateras att utformningen av skatteuttaget är oförenligt med mervärdesskattesystemets utformning. Neutraliteten både vad gäller att skatten ska motsvara mervärdet och att den ska vara neutral för beskattningsbara personer, liksom det faktum att vid internationell handel en absolut neutralitet i skatteuppbörden inte kan uppnås genom att den skatt som ska återbetalas vid export inte exakt kan fastställas, gör att en beskattning med en finansiell aktivitetsskatt inte kan jämföras med en mervärdesbeskattning inom ramen för mervärdesskattesystemet.

## 2.6 Kassaflödesbeskattning (cash flow tax, CFT)

I en kassaflödesskatt (eller cash flow tax, CFT) beskattas, enkelt uttryckt, nettot av kassaflödet i företaget. Detta kan ske både genom att beräkna nettot och sedan räkna ut skatten ( $\text{Cash Inflow} - \text{cash outflow} = X \text{ gånger skattesats}$ ) eller genom att "dra av" skatt på kassaflöden ut ur företaget och lägga på skatt på

<sup>21</sup> Tait, 1988, s. 5 och Henkow, *Financial Activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008, s. 316-318. Det ska emellertid nämnas att Israel tillämpar en sådan typ av skatt såsom en typ av mervärdesbeskattning i finanssektorn.

<sup>22</sup> Se, för en översyn över kassaflödesbeskattning av mervärdet såsom en produktionsbeskattning, EY (Ernst & Young), *Experiences with cash-flow taxation and prospects*, European Commission Taxation Paper No. 55 – 2015.



flöden in i företaget ((cash inflow \* skattesats) – (cash outflow \* skattesats) = skatt att betala).

Kassaflödesbeskattning har likheter med finansiella transaktionsskatter men här följs kassaflödena snarare än transaktionerna. Kassaflödesbeskattning används idag inom ramen för en produktionsbaserad mervärdesbeskattning.<sup>23</sup> Systemet har likheter med en beräkning av ett mervärde enligt ett finansiellt aktivitetsskattesystem, men skiljer sig från detta genom att följa kassaflöden och transaktioner.

Kassaflödesbeskattning är en möjlig modell för att beskatta finansiella tjänster inom ramen för ett mervärdesskattesystem där mervärdet beräknas på transaktionsbasis och har föreslagits såsom ett system att användas inom EU. Även i sammanhang där en "ren" kassaflödesbeskattning inte används kan vissa delar av systemet användas för att beskatta ett korrekt mervärde för vissa försäkringstransaktioner (och vissa finansiella garantier). Detta diskuteras vidare i kapitel 6.

## 2.7 Sammanfattning

Sammantaget visar ovanstående genomgång av alternativa skatter på finansiell verksamhet och transaktioner att det inte finns någon skatt som i dagsläget har implementerats och motsvarar ett inarbetande av finansiella tjänster i mervärdesskattesystemet.

De olika typer av skatter som finns motsvarar inte en beskattning enligt mervärdesskattesystemet och innebär en avvikelse från de grundläggande normerna i systemet – neutralitet i olika former. De uppnår inte en korrekt beskattning av mervärdet samtidigt som de möjliggör en övervältring och neutralitet för beskattningsbara personer.

Det enda system som kan uppnå de mål som är inneboende i mervärdesskattesystemet är de förslag på kassaflödesbeskattning som tagits fram. Dessa har dock ännu inte genomförts i något land. Förslagen diskuteras i kapitel 6.

---

<sup>23</sup> EY (Ernst & Young), *Experiences with cash-flow taxation and prospects*, European Commission Taxation Paper No. 55 – 2015.

### 3. EU:s undantag från mervärdesskatt för finansiella tjänster

#### 3.1 Undantagen för finansiella transaktioner och försäkringstransaktioner

Enligt artikel 135(1) i EU:s mervärdesskattedirektiv (under rubriken "Undantag för andra verksamheter") ska medlemsstaterna undanta följande transaktioner från mervärdesskatt:

- a) Försäkrings- och återförsäkringstransaktioner, inbegripet tjänster med anknytning till sådana transaktioner som utförs av försäkringsmäklare och försäkringsagenter.
- b) Beviljande av och förmedling av krediter samt förvaltning av krediter av den som beviljat krediten.
- c) Förmedling av och annan befattning med kreditgarantier eller andra säkerheter samt förvaltning av kreditgarantier av den som beviljat kredit.
- d) Transaktioner, inbegripet förmedling, rörande spar- och transaktionskonton, betalningar, överföringar, fordringar, checkar och andra överlåtbara skuldebrev, med undantag av indrivning av fordringar.
- e) Transaktioner, inbegripet förmedling, rörande valuta, sedlar och mynt använda som lagligt betalningsmedel, med undantag av mynt och sedlar som är samlarobjekt, dvs. guld-, silver- eller andra metallmynt eller sedlar som normalt inte används som lagligt betalningsmedel eller som är av numismatiskt intresse.
- f) Transaktioner, inbegripet förmedling men med undantag av förvaltning och förvar, rörande aktier, andelar i bolag eller andra sammanslutningar, obligationer och andra värdepapper, dock med uteslutande av handlingar som representerar äganderätt till varor och sådana rättigheter eller värdepapper som avses i artikel 15.2.
- g) Förvaltning av särskilda investeringsfonder såsom dessa definieras av medlemsstaterna

Enligt den svenska bestämmelsen undantas enligt 3 kap. 9 § ML

omsättning av bank- och finansieringstjänster samt sådan omsättning som utgör värdepappershandel eller därmed jämförlig verksamhet. Med bank- och finansieringstjänster avses inte notariatverksamhet, inkassotjänster, administrativa tjänster avseende factoring eller uthyrning av förvaringsutrymmen.

Med värdepappershandel förstås omsättning och förmedling av aktier, andra andelar och fordringar, oavsett om de representeras av värdepapper eller inte, och förvaltning av värdepappersfonder enligt lagen (2004:46) om värdepappersfonder och specialfonder enligt lagen (2013:561) om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Enligt 3 kap. 10 § ML undantas vidare

omsättning av försäkrings- och återförsäkringstjänster, inbegripet tjänster som tillhandahålls av försäkringsmäklare eller andra förmedlare av försäkringar och som avser försäkringar eller återförsäkringar.

Det ska också nämnas att 3 kap. 23 § ML undantar från mervärdesbeskattning bland annat sedlar och mynt som är lagligt betalningsmedel, med undantag av samlarföremål, det vill säga guld-, silver- eller andra metallmynt eller sedlar som normalt inte används som lagligt betalningsmedel eller som är av numismatiskt intresse.

Avdragsrätt föreligger inte för ingående mervärdesskatt som är hänförlig till en omsättning som är undantagen enligt artiklarna 135(1)(a) till (g) såvida inte

kunden befinner sig i tredje land eller tjänsten rör en vara som exporteras till tredje land, se artikel 169(c) i mervärdesskattedirektivet och 10 kap. 11 § ML.

I det följande diskuteras för det första undantagens historiska bakgrund och syfte, därefter tolkningssvårigheter och reformförslag.

### 3.2 Bakgrund och syfte till undantagen

Mervärdesskattedirektivet listar en rad finansiella transaktioner och försäkringstransaktioner som medlemsstaterna måste undanta från mervärdesskatt. Undantagen representerar ingen slumpmässig uppräknings av finansiella transaktioner. Snarare tvärt om – de centrala funktionerna i det finansiella systemet undantas.<sup>24</sup>

För det första undantas kreditgivning och garantier för krediter (artiklarna 135(1)(b) och (c) i mervärdesskattedirektivet). Att förmedla medel, genom in och utlåning, är en central funktion av de finansiella systemen.

För det andra undantas betalningstransaktioner och transaktioner i valutor från mervärdesskatt (artiklarna 135(1)(d) i mervärdesskattedirektivet). Att tillhandahålla en infrastruktur för betalningar är en central del av de finansiella systemen.<sup>25</sup>

För det tredje undantas transaktioner i finansiella instrument, såsom aktier, från mervärdesskatt. Att skapa marknader i finansiella instrument utgör likaså en viktig funktion som de finansiella systemen tillhandahåller.

För det fjärde så undantas försäkringstjänster från mervärdesskatt. Att medverka till att dela risker genom att sprida risken på flera parter, dvs. att idka försäkringsrörelse, utgör en central funktion i en fungerande ekonomi.

Slutligen finns ett, från ett funktionsperspektiv, avvikande undantag som rör förvaltning av investeringsfonder.

Det är numera allmänt accepterat att undantagen finns av två orsaker (även om detta enbart indirekt framgår av förarbetena till införandet i det s.k. sjätte mervärdesskattedirektivet där undantagen för första gången harmoniserades). För det första på grund av tekniska svårigheter med att beskatta finansiella tjänster. Dessa har beskrivits i avsnitt 1.4 och utgör i korthet problemen med att fastställa beskattningsunderlaget för marginalprissatta finansiella tjänster. För det andra undantas finansiella tjänster på grund av en vilja att inte fördyra krediter, framförallt bolån (mortgages).<sup>26</sup>

### 3.3 Något om tolkningen av undantagen

Det ska noteras att undantagen för finansiella tjänster är svårtolkade. Som synes (i avsnitt 3.1) är den svenska regleringen och direktivets reglering helt olika utformade. Det är då inte självklart att en konform tolkning ska göras, även om Högsta Förvaltningsdomstolen (HFD) har varit EU:s reglering och EU-domstolens rättspraxis trogen.

---

<sup>24</sup> Jag har diskuterat detta utförligt i min avhandling, Henkow (2008), kap 4.

<sup>25</sup> Här har emellertid rättspraxis utvecklats på ett sätt att det kan ifrågasättas om verkligen infrastrukturen undantas från mervärdesskatt, se mål C-350/10 *Nordea Pankki Suomi* och mål C-607/14 *BookIt*.

<sup>26</sup> Se Henkow (2008) s. 87ff.

Dessutom är undantagen i sig svårtolkade vilket visas bland annat av den omfattande rättspraxis som finns på området både från EU-domstolen och HFD. Denna har nyligen diskuterats utförligt i andra sammanhang, bland annat i SOU2016:76.<sup>27</sup>

Det framgår kanske än tydligare då nuvarande HFD:s praxis på området jämförs med EU-domstolens praxis. Vid flera tillfällen har HFD dömt i mål som rör en fråga om undantagens tillämpningsområde där EU-domstolen senare gjort en annan tolkning. Två exempel utgörs av RÅ 2003 ref 72 vilket saknar motsvarighet i EU-domstolens rättspraxis, jfr. t.ex. mål C-453/05 *Ludwig* samt ännu mer flagrant RÅ 2003 ref. 94 och EU-domstolens dom i mål C-540/09 *SEB*. I båda dessa mål gjorde HFD en tolkning som var ofrenlig med unionsrätten.

Problemen vad gäller att tolka de unionsrättsliga bestämmelserna kvarstår. Detta gäller inte minst området betalningsförmedling, jfr. mål C-607/14 *BookIt*.<sup>28</sup> men också derivat (såsom elderivat och andra "commodity derivatives"). Men även en sådan fråga som när en ränta är undantagen vid en samtidig försäljning av en vara är föremål för ny rättspraxis som visar på osäkerheten i bedömningen av undantaget i dessa situationer.<sup>29</sup>

### 3.4 Reformförslag

Att undantagen är svårtillämpade har uppmärksammats på EU-nivå där det föreslagits att undantagen ska skrivas om.<sup>30</sup> Dock har inte någon enighet nåtts om antagandet av dessa ändringar och Kommissionen har dragit tillbaks förslaget år 2016.

Det framgår av Rådsdokument att oenighet bland annat förelåg vad gällde hanteringen av derivat och tjänster som kontrakterats ut. Det föreligger således fortfarande ett behov av reformering. Problemet är att nå politisk enighet om ett förslag.

### 3.5 Sammanfattande slutsatser

Undantagen för finansiella tjänster medför att de väsentliga funktionerna i finanssystemet i huvudsak är undantagna från mervärdesskatt.

Undantaget för finansiella tjänster syftar till att undvika svårigheterna med att beskatta tjänsterna och en vilja att inte beskatta bolånekrediter.

Undantaget är svårtolkat och har gett upphov till en rikhaltig rättspraxis från både EU-domstolen och HFD. Mervärdesskattelagen avviker kraftigt från hur

<sup>27</sup> Se SOU 2016:76 avsnitt 5.4.2 samt Henkow, *Mervärdesskatt i teori och tillämpning*, Gleerups, 4 uppl., 2016 s. 93-95

<sup>28</sup> Jag har kommenterat det minskade undantagna området vad gäller betal-tjänster i Henkow, Bookit Ltd v HMRC: the decreasing scope of the VAT exemption for payment for intermediation services, *British Tax Review*, Issue 4, 2016 s.434-442.

<sup>29</sup> Se mål C-208/15 *Stock '94*. Att detta inte är en uppenbar tolkning för alla framgår av att Österrike tillämpar medgivande till beskattning för just denna typ av transaktioner, se avsnitt 4.3.2.

<sup>30</sup> COM (2007) 746 final, och COM (2007) 747 final. Se för en utvärdering av förslaget, de la Feria & Lockwood, *Opting for Opting-In? An Evaluation of the European Commission's Proposals for Reforming VAT on Financial Services*, *IFS*, Volume 31, Issue 2, June 2010, s. 171-202

undantagen formulerats i mervärdesskattedirektivet. HFD har vid flertalet tillfällen tolkat unionsrätten på ett sätt som visat sig oförenligt med direktivet.

De reformförslag som lagts fram av Kommissionen för att hantera tolkningssvårigheter har inte antagits av Rådet och förslagen har dragits tillbaka.

## 4. Medgivande till beskattning

### 4.1 Introduktion

Enligt artikel 137(1)(a) i mervärdesskattedirektivet får medlemsstaterna medge beskattningsbara personer rätt till valfrihet för beskattning av sådana finansiella transaktioner som avses i artikel 135.1 b-g.<sup>31</sup> Således får medlemsstaterna av någon anledning som inte lyckats fastställas inte tillämpa medgivande till beskattning för försäkringstransaktioner. Detta är anmärkningsvärt, särskilt då just allmän försäkring är en av de tjänster som mycket väl kan, och enligt min mening bör, inordnas i beskattningsordningen.<sup>32</sup>

Enligt artikel 137(2) ska medlemsstaterna fastställa de närmare villkoren för utövande av valfriheten och de får också inskränka räckvidden av rätten. Det finns inga rättsfall som rör specifikt medlemsstaternas rätt att medge beskattning avseende finansiella transaktioner. I Kommissionens reformförslag från 2007 föreslogs att medlemsstaternas rätt till medgivande till beskattning skulle utvidgas. Förslagen antogs aldrig och har dragits tillbaka (se avsnitt 3.4).

I avsnitt 4.2 diskuteras allmänt om räckvidden av medlemsstaternas handlingsutrymme med anledning av bestämmelsen och i avsnitt 4.3 diskuteras särskilt regleringen av medgivande till beskattning i de länder som tillämpar en sådan ordning för finansiella tjänster.

### 4.2 Allmänt om medlemsstaternas handlingsutrymme

EU-domstolen har framhållit att medlemsstaterna har ett stort handlingsutrymme då artikel 137 genomförs. Fråga är emellertid hur detta handlingsutrymme närmare kan bestämmas.

Det är klart att medlemsstaterna har en stor frihet att tillämpa medgivande-regeln. Det är t.ex. möjligt att först introducera en möjlighet till beskattning och därefter ta bort denna och därmed återinföra en undantagsordning eller tvärtom, att återinsätta en medgivande-regel.<sup>33</sup> Medlemsstaterna har också möjlighet att definiera vilken typ av transaktioner som ska omfattas och att begränsa rätten om mottagaren av omsättningen, för vilken den nationella medgivande-regeln tillämpas, inte har full avdragsrätt.<sup>34</sup> Enligt min erfarenhet är det inte ovanligt att medlemsstaterna begränsar möjligheterna till medgivande till beskattning till fall där mottagaren av tjänsten har en mer omfattande avdragsrätt (och utesluter

---

<sup>31</sup> Se om detta ämne, Terra, Kajus & Henkow, *A Guide to the European VAT Directives*, kapitel 9.3.10 [online, ibfd.org]; Henkow (2008), kapitel 12.8; Kerrigan, *The elusiveness of neutrality – why is it so difficult to apply VAT to financial services?*, MPRA Paper No. 22748, 18 May 2010.

<sup>32</sup> Se vidare, Papis-Almansa, *Insurance in European VAT: Current and Preferred Treatment in the Light of the New Zealand and Australian GST Systems*, Kluwer Law International, 2016. I en anmälan kritiserar Pålsson denna rekommendation, se "Anmälan av Papis-Almansa, Marta, *Insurance in European VAT. On the Current and Preferred Treatment in the Light of the New Zealand and Australian GST Systems*, Lund 2016", *SkatteNytt*, nr. 10, 2016. Enligt min mening gäller rekommendationen att inordna allmän beskattning även med beaktande av vad som där framförs. Det bortses i anmälan från att eventuella sociala hänsyn kan tas genom att tillämpa en reducerad skattesats. Den enda väsentliga frågan som jag ser det är hur övergången från ett system med undantag till ett beskattat system ska gå till. Se också avsnitt 5.1 nedan.

<sup>33</sup> Mål C-381/97 *Belgacodex*, mål C-396/98 *Schlossstrasse* och mål C-487/01 *Gemeente Leusden*.

<sup>34</sup> Jfr. Mål C-376/02 *Goed Wonen* där Nederländerna hade möjlighet att behandla vissa "rights in rem" såsom hyra och föremål för medgivande-reglering.

t.ex. fall då kunden enbart kan dra av 10% av den mervärdesskatt som faktureras). En sådan lagstiftning torde således vara principiellt sett förenligt med artikel 137.

EU-domstolen har i målen *Kirchberg* (C-269/03), *Uudenkaupungin kaupunki* (C-184/04) och *Waldburg* (C-246/04) relativt utförligt diskuterat medlemsstaternas handlingsutrymme. Det är klart att det är möjligt att ha en särskild ordning och att ansökan måste göras innan beskattning är möjlig. Reglerna om jämkning<sup>35</sup> måste tillämpas om en skattskyldig går från ett system med beskattning till ett undantagssystem och vice-versa. Det är möjligt att enbart tillämpa medgivande-reglering för vissa typer av transaktioner eller vissa typer av skattskyldiga så länge som allmänna rättsprinciper, och i synnerhet neutralitetsprincipen, samt kravet på en riktig, enkel och enhetlig tillämpning av de föreskrivna undantagen respekteras.

Således, en medlemsstats reglering av medgivande-lagstiftning måste beakta hur undantagen är utformade varpå lagstiftningen är tillämplig och respektera de principer som styr en tillämpning av denna. Såsom jag förstår det innebär det bland annat att en distinktion vad gäller medgivande-lagstiftning och finansiella tjänster typiskt sett inte kan baseras på tillhandahållarens status.<sup>36</sup> Däremot torde det vara möjligt att begränsa möjligheten till vissa transaktioner och att, likt vissa medlemsstater (se nedan), ange att om möjligheten utnyttjas måste den utnyttjas för alla transaktioner av visst slag och under viss tid.

Vad avser medlemsstaterna rätt att fastställa de närmare villkoren för utövande av valfriheten har EU-domstolen uttalat att medlemsstaterna visserligen får fastställa de förfarandevillkor enligt vilka valfriheten kan utövas. Icke desto mindre får sådana bestämmelser inte leda till att rätten till avdrag i samband med skattepliktiga transaktioner begränsas, om valfriheten utnyttjats på ett korrekt sätt i enlighet med dessa regler, t.ex. vad gäller jämkning. Det är således klart att då valfriheten utnyttjats måste de vanliga reglerna om avdragsrätt och jämkning tillämpas. Det är också klart att det är just villkoren för utövandet som medlemsstaterna kan fastställa – inte regimen som styr systemets tillämpning då valfriheten väl utnyttjats.<sup>37</sup>

#### 4.3 Särskilt om medlemsstaternas reglering

Av de ursprungliga medlemsstaterna var det tre som utnyttjade möjligheten för medgivande till beskattning av finansiella tjänster, Tyskland, Frankrike och Belgien.<sup>38</sup> Alla har kvar sin medgivandelagstiftning – ingen har slopat möjligheten. Härutöver tillämpas medgivandelagstiftning i Österrike samt

---

<sup>35</sup> Observera att jämkning i direktivets mening är benämningen på alla justeringar avseende ingående skatt som görs efter deklarationstillfället.

<sup>36</sup> Jfr. mål C-2/95 *SDC* där EU-domstolen uttalar att de finansiella undantagen ska tillämpas också på institutioner som inte är finansinstitut eller banker.

<sup>37</sup> Mot bakgrund av att de svenska reglerna på fastighetsområdet avviker från detta måste framhållas att det således inte är möjligt till särreglering för en verksamhet där medgivande-reglering utnyttjats. Se också mål C-622/11 *Pactor Vastgoed*.

<sup>38</sup> Information om systemen i dessa länder har hämtats bland annat från Kommissionens första rapport om funktionen av momssystemet, Terra, Kajus & Henkow, *A Guide to the European VAT Directives*, Chapter 9.3.10.2. [on-line, ibfd.org], från Henkow (2008), kapitel 12.8 och där angivna källor (lagstiftning har konsulterats igen för att bekräfta att inga förändringar skett), samt från EY, *Design and Impact of the 'Option to Tax' System for Application of VAT to Financial Services*, Report prepared for the European Banking Federation, 2009.



Estland och Litauen. Således har sex av tjugoåtta medlemsstater utnyttjat möjligheten att införa medgivande till beskattning för finansiella transaktioner.

I det följande diskuteras dessa medlemsstaters reglering och utformning av systemen närmare.

#### 4.3.1 Tyskland

I Tyskland finns medgivande till beskattning tillgängligt för alla tjänster som är undantagna enligt 135(1)(b) till (f) i mervärdesskattedirektivet. Men enbart om omsättningen görs till någon som är en beskattningsbar person i mervärdesskattehanseende. Medgivande är tillgängligt transaktion för transaktion, dvs. det är möjligt att utnyttja beskattning för enstaka omsättningar eller för en serie eller typ av omsättningar.

Jag har inte funnit någon bestämmelse, eller information om en bestämmelse, i den tyska lagstiftningen som rör fastställande av beskattningsunderlaget särskilt. Enligt vad jag erfarit används brutto-beloppet såsom beskattningsunderlag, dvs. om en ränta beskattas är det brutto kassaflöde som fungerar som beskattningsunderlag.

Systemet utnyttjas troligen endast då förvärvaren har avdragsrätt (eftersom det är de beskattningsbara personerna som kan välja och valet kan göras på transaktionsbasis). Således minskar systemet de kumulativa effekterna av undantagen från mervärdesskatt för finansiella tjänster. Frågan om hur frekvent möjligheten används är intressant men svårutredd. Från en teoretisk synvinkel borde medgivande användas så fort som kunden har avdragsrätt för mervärdesskatt såvida det inte är förenligt med avsevärda administrativa kostnader att utnyttja möjligheten till beskattning.

Det är därför slående att det inte finns någon särskild formalia som måste vara uppfylld. Den beskattningsbara personen hanterar helt enkelt transaktionen som mervärdesskattepliktig (och anger mervärdesskatt på fakturan) om så önskas. Det synes vara så att traditionella handelsmönster påverkar och gör att möjligheten inte utnyttjas så ofta som man kan förvänta sig.

#### 4.3.2 Österrike

I Österrike finns en möjlighet att beskatta vissa i sig undantagna finansiella transaktioner. Möjligheten är begränsad till utlåning där mottagaren av långivningen också är försäljare av vara eller tjänst, dvs. krediten ingår i en försäljning. Vidare kan garantigivning vid kreditkortsförsäljningar hanteras som mervärdesskattepliktig. Det är endast dessa transaktioner som det ges en möjlighet att beskatta. Skattesatserna följer det som säljs (vid kreditgivning i samband med försäljning) samt standardskattesatsen (vid kreditkortsförsäljningar).

Regleringen gäller oberoende av vem som är förvärvare (förvärvarens status) och det är möjligt att utnyttja möjligheten på transaktionsbasis. Jag har inte funnit att det finns några särskilda regler om bestämmande av beskattningsunderlaget. Det är möjligt att tillämpa reglerna om medgivande till beskattning på transaktioner över landsgränserna.

Formalia synes vara minimal, det krävs ingen särskild anmälan utan transaktionen behandlas helt enkelt såsom mervärdesskattepliktig om så



önskas. Enligt uppgift används medgivande till beskattning frekvent av kreditkortsföretag i Österrike.

#### 4.3.3 Frankrike

I Frankrike omfattar medgivande till beskattning alla tjänster men omfattningen begränsas av att vissa tjänster listas varpå medgivande inte kan utnyttjas. Det är inte helt enkelt att få en närmare översyn över vilka transaktioner som kan vara föremål för medgivande men klart är vilka som är uteslagna. Dessa är bland annat transaktioner mellan sparbanker, kreditkassor och jordbrukskreditföretag samt viktiga områden såsom långivning och betalningstransaktioner.<sup>39</sup>

Om medgivande till beskattning utnyttjas så gäller det alla transaktioner som företas, således oberoende av till vem omsättningen görs och vilken typ av transaktion det är fråga om. Det krävs en särskild ansökan hos skattemyndigheterna.

Noterbart är att om medgivande till beskattning utnyttjats så måste beskattning tillämpas i fem års tid. Därefter kan beskattningen sägas upp men då enligt strikta regler.<sup>40</sup> Jag har inte hittat att det finns några särskilda regler om bestämmande av beskattningsunderlaget. Noterbart är också att beskattningen av löneskatt (payroll tax) i Frankrike är kopplat till mervärdesskatteplikt. Således, om det sker ett utnyttjande av möjligheten (och gränsen om 90% skatteplikt uppnås) minskar skattskyldigheten till löneskatt.

#### 4.3.4 Belgien

I Belgien är medgivande till beskattning begränsat till transaktioner rörande betalning och förmedling av betalning. Då väl medgivandet har sökts kan det inte återkallas och gäller för alla omsättningar av denna typ av tjänst som tillhandahålls. Det gäller oberoende av kundens status.

Jag har inte funnit att det finns några särskilda regler om bestämmande av beskattningsunderlaget. Normalt sett ersätts dock denna typ av transaktioner (betalningsförmedling och indrivning av fordringar) med en explicit betalning. En ansökan måste göras och skickas in med skattedeklarationen då möjligheten utnyttjas.

Enligt uppgift är det vanligt att skatteplikt tillämpas för betalningstransaktioner. Det kan noteras att innan mervärdesskatten harmoniserades inom EU tillämpade Belgien skatteplikt för denna typ av transaktioner. I praktiken är det därför många finansinstitut som fortsatt tillämpa beskattning även efter det att sjätte mervärdesskattedirektivet trädde i kraft.

---

<sup>39</sup> Se närmare artikeln 260C i den franska mervärdesskattelagen.

<sup>40</sup> Tidigare fanns ingen möjlighet att träda ur systemet. Denna infördes 2005. Kommissionen rapporterar i sin första rapport om mervärdesskattesystemets funktion följande: In France, the option must be applied across the board and is irrevocable; this creates an element of uncertainty and the advantage of the scheme is less clear-cut for the undertaking exercising the option, just as its incidence on tax revenue is difficult to gauge.

#### 4.3.5 Estland

Estland tillämpar medgivande till beskattning för samtliga undantagna finansiella transaktioner (artikel 135(1)(b) till (g) i mervärdesskattedirektivet). Om möjligheten utnyttjas ska den användas för alla transaktioner oberoende av kundens status (beskattningsbar person eller inte). Möjligheten gäller också en viss typ av transaktion, och måste då utnyttjas för alla omsättningar av samma typ.

Om valmöjligheten utnyttjas så gäller den för en period av två år, därefter kan den återkallas. Det finns ingen särskild reglering rörande beskattningsunderlagets fastställande.

#### 4.3.6 Litauen

Litauen introducerade ett system med medgivande till beskattning år 2004, av den intressanta orsaken att undvika att de som endast tillfälligt tillhandahöll finansiella transaktioner skulle förlora sin rätt till fullt avdrag för ingående mervärdesskatt i verksamheten.

Medgivande till beskattning omfattar undantagen i motsvarande artikel 135(1)(b) till (e), dvs. alla finansiella transaktioner förutom transaktioner i aktier och andelar samt förvaltning av särskilda investeringsfonder (bokstäverna (f) och (g)).

Det krävs att kunden är en beskattningsbar person för att medgivandet till beskattning ska kunna utnyttjas. Liksom i Estland är beskattning tillämpligt baserat på typ av transaktion, dvs. om beskattning sker av en viss typ av transaktion ska alla sådana transaktioner mervärdesskattebeläggas.

Det krävs att en ansökan görs till skattemyndigheterna för att beskattning ska kunna ske. Ett beslut gäller i två år.

### 4.4 Beskattningsunderlaget och omsättningslandsfrågor

Finansiella tjänster är undantagna från mervärdesbeskattning bland annat för problemen med att fastställa beskattningsunderlaget. Det är därför av särskilt intresse att se hur de länder som utnyttjat möjligheten har hanterat frågan om hur beskattningsunderlaget ska fastställas. En fråga är därför om det finns någon lagstiftning om detta i respektive land. Intressant nog finns, som synes av redogörelsen i avsnitt 4.3, ingen sådan lagstiftning. De flesta länder verkar följa Tysklands exempel och bruttobeloppen används såsom beskattningsunderlag, trots att ett sådant belopp strikt taget inte utgör beskattningsunderlaget i mervärdesskattehänseende i den mån det motsvarar rena värdeöverföringar i ekonomin (se ovan avsnitt 1.4).

En annan fråga av intresse är hur den internationella dimensionen ska hanteras – hur hanteras en situation där säljaren finns i ett land, där medgivandereglering är för handen, men köparen i ett annat land? I vissa medlemsstater är det oklart om medgivande till beskattning kan tillämpas (Litauen) medan i andra gäller endast medgivande till beskattning om transaktionen i sin helhet (dvs. både säljare och köpare) finns inom landet (Estland).

Det ska noteras att omsättningsland för dessa typer av tjänster "Business-to-Business" (B2B) är det land där köparen är etablerad. Således styr detta lands

lag skatteplikt osv. avseende omsättningen. Enligt vissa medlemsstater (Tyskland och Österrike) så kan medgivande till beskattning tillämpas då kunden är i landet och förvärvar tjänster från utlandet. I andra länder kan sådant medgivande inte ges eftersom det endast är säljaren som kan utnyttja ett medgivande (Belgien).

Då säljaren finns i landet men kunden utomlands medger också vissa medlemsstater att medgivande till beskattning tillämpas. Vissa kräver då att medgivandelagstiftning finns också i det andra landet och att denna är tillämplig på transaktionen (Tyskland och Österrike). Det medges således avdragsrätt för ingående mervärdesskatt om förvärvet är skattepliktigt i mottagarlandet. Enligt vissa andra medlemsstaters lagstiftning krävs emellertid inte att mottagaren behandlar transaktionen som skattepliktig (Frankrike och Belgien), avdragsrätt medges ändå om medgivande till beskattning har utnyttjats.

Vid transaktioner "Business-to-consumer" (B2C) kan omsättningslandet antingen vara där säljaren är etablerad (huvudregeln) eller där köparen är bosatt (förutsatt att tjänsten kan klassificeras såsom en elektroniskt tillhandahållen tjänst). Här synes beskattning ske enligt huvudregeln B2C i vissa länder då medgivandet utnyttjats (Frankrike och Belgien).

#### 4.5 Slutsatser

Det föreligger stora skillnader mellan tillämpningsområdet för de olika beskattningsordningarna. Vissa har införts med det uttryckliga syftet att minska de kumulativa effekterna av undantaget för finansiella tjänster medan andra synes ha historiska skäl eller vara av administrativ art (för att underlätta vid tillfälliga omsättningar av undantagna tjänster eller då kredit ges i samband med försäljning av vara).

Det finns system där det går att välja per omsättning om beskattning ska ske och system där enbart någon eller några specifika transaktioner omfattas. Vidare kan tillhandahållaren i vissa länder tillämpa beskattning när så önskas per transaktion, medan i andra länder ett medgivande gäller för en viss typ av transaktion, eller alla transaktioner, och under viss tid (från 2 till 5 år).

Det finns inga regler om hur beskattningsunderlaget ska bestämmas. Frågan om tillämpning vid internationell handel är olika mellan medlemsstaterna.

## 5. Finansiella tjänster i länder utanför EU

### 5.1 Beskattning av försäkringstjänster

Allmän försäkring omfattas inte av undantagen från mervärdesskatt på Nya Zeeland och i Australien med fler länder. Istället har dessa inordnats inom ramen för beskattningsordningen. I en nyligen publicerad avhandling har ingående och utförligt diskuterats huruvida dessa länders system utifrån ett systemperspektiv kan vara att överväga för EU:s vidkommande.<sup>41</sup> Det konstateras att så mycket väl är fallet.

Det ska notera att beskattningssystemen i dessa länder inte innefattar försäkringsprodukter där det ingår ett sparandeelement. Beskattningssystemet begränsas till sakförsäkringar och andra försäkringstyper där det inte finns något sparandemoment, såsom olycksfallsförsäkringar. Det kan dock konstateras att det inte föreligger tekniska problem att beskatta tjänsterna.

### 5.2 Alternativa undantagsmodeller

Det mervärdesskattesystem som skapades i (numera) EU har använts som en förebild vid införande av mervärdesskattesystem världen över. De flesta stater har genomfört ett system som i mycket hög grad liknar EU:s system. Först i och med att Nya Zeeland implementerade ett radikalt mer neutralt och generellt system på 1980-talet började det ske vissa avvikelser från EU:s system som innehåller en förhållandevis stor mängd undantag.<sup>42</sup> Dock synes fortsatt, trots allt, undantag vara vanligt förekommande, kanhända för att Internationella valutafonden utgått från detta i sin rådgivning i frågor om mervärdesskattesystem eller av andra skäl.<sup>43</sup>

Alla länder som har ett mervärdesskattesystem har, såsom påpekats, någon typ av undantag för finansiella tjänster. Vissa länder har dock i den utsträckning som det ansetts möjligt reducerat omfattningen av undantaget jämfört med EU:s system. I det följande diskuteras hanteringen av finansiella tjänster i några av dessa system.<sup>44</sup>

---

<sup>41</sup> Papis-Almansa (2016). Beskattning av försäkringstjänster är klart "best practice" globalt sett, see också Schenk, Thyronyi and Cui, *Value Added Tax: A Comparative Approach*, 2nd Ed., Cambridge University Press, 2015, Chapter 11.

<sup>42</sup> Bakgrunden till antagandet av det nya, generella Nya Zeeländska beskattningssystemet har jag beskrivit i Henkow, *The VAT/GST Treatment of Public Bodies*, Kluwer Law International, 2013.

<sup>43</sup> Jfr. Ebrill, Keen & Perry, *The Modern VAT*, IMF, 2001. Det är slående hur nära det europeiska systemet som författarna, med bakgrund på IMF, lägger sig i sin diskussion av mervärdesskattefrågor. Det kan ju emellertid vara helt andra orsaker som gjort att valet gjorts att implementera bredare undantagssystem.

<sup>44</sup> Det har hävdats att det också finns länder där räntan mervärdesskattebeläggs, vilket går mycket längre än de här diskuterade systemen, se Carter (Ed) *International Tax Dialog: Key Issues and Debates in VAT, SME taxation and the tax treatment of the financial sector*, s. 141. Jag har förstått att Mexico under en kortare tidsperiod laborerade med ett system där räntan brutto-beskattades. Jag har dock inte hittat något stöd för påståendet att det idag finns länder där denna metod tillämpas. Det anges inte heller i publikationen vilka länder det rör sig om. Dessutom är ju ett sådant system så främmande för mervärdesskattesystemet att det strikt taget inte kan anses utgöra en mervärdesbeskattning, jfr. diskussionen om Kina i avsnitt 5.2.4.

### 5.2.1 Sydafrika

Undantaget för finansiella tjänster i Sydafrikas mervärdesskattelag från 1991 omfattar växling av valuta, hantering av checkar, krediter, säkerheter för krediter och värdepapper, kreditgivning osv, men utesluter viss försäkring.<sup>45</sup> Dock görs ett generellt undantag från omfattningen av undantaget då det utgår explicit betalning.<sup>46</sup>

Provided that the activities contemplated in paragraphs(a), (b), (c), (d) and (f) shall not be deemed to be financial services to the extent that the consideration payable in respect thereof is any fee, commission, merchant's discount or similar charge, excluding any discounting cost.

Noterbart är också att förmedling (arrangements) inte undantas. Alla förmedlingstjänster beskattas således tillsammans med alla tjänster där det utgår ett explicit vederlag. Detta gäller dock inte försäkring som beskattas enligt särskild ordning, och inte heller vissa transaktioner med derivat.

Således har omfattningen av undantaget kraftigt reducerats i jämförelse med EU:s system. Fler länder i Afrika har härefter följt efter och har också infört undantag för finansiella tjänster efter Sydafrikansk modell.<sup>47</sup>

### 5.2.2 Singapore

Även Singapore belägger vissa finansiella tjänster med mervärdesskatt. Undantaget omfattar inte rådgivning men inte heller arrangerande, förmedling eller garantigivning avseende finansiella aktiviteter.<sup>48</sup> Dessa tjänster är mervärdesskattepliktiga.

Härutöver använder också Singapore ett system med utökad avdragsrätt för ingående mervärdesskatt på förvärv i verksamheten (se nedan).

### 5.2.3 Nya Zeeland

Nya Zeeland har vid ett första påseende ett förhållandevis brett undantag som inkluderar finansiella tjänster inklusive arrangemangstjänster och tjänster vilka ersätts med en fastställbar ersättning.<sup>49</sup> Däremot har det faktiska

---

<sup>45</sup> Se Section 2(1) i den South Africa Value Added Tax Act of 12 May 2015. Se också Roeleveld, Chapter 13 South Africa, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014.

<sup>46</sup> Sektion 2(1) sista stycket Sydafrikanska mervärdesskattelagen såsom den ändrats genom lagändring 2004. Att hänvisning inte sker till (e) beror på att bestämmelsen upphävts.

<sup>47</sup> Se Schenck, Thuronyi & Cui, *Value Added Tax: A Comparative Approach*, 2<sup>nd</sup> Ed, Cambridge University Press, 2015, p. 58. De nämner Namibia och Botswana. Dessutom har, åtminstone, Ghana följt efter, se [http://www.gra.gov.gh/docs/info/vat\\_act\\_870.pdf](http://www.gra.gov.gh/docs/info/vat_act_870.pdf) [besökt den 29 December 2016].

<sup>48</sup> Se Inland Revenue Authority of Singapore *Working out your taxes*. Se också How Koh, Chapter 12 Singapore, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014.

<sup>49</sup> Goods and Services Tax Act 1985. Sektion 3(1) definierar det undantagna området. Se också White and Trombitas, Chapter 9 New Zealand, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014.

tillämpningsområdet för undantaget kraftigt reducerats då undantagen i vissa fall är kvalificerade (avdragsrätt medges).<sup>50</sup>

Det kvalificerade undantaget är frivilligt att tillämpa (ett medgivande till beskattning med 0%). Det är tillämpligt om kunden är mervärdesskattepliktig till minst 75%, räknat på årsbasis. Således, om den finansiella tjänstetillhandahållarens kund är en beskattningsbar person som till mer än 75% omsätter mervärdesskattepliktiga tjänster kan denne komma överens med säljaren om att mervärdesskatt ska utgå. Priset bör då bli lägre (exklusive mervärdesskatt) då någon dold mervärdessskattekostnad inte finns längre för denna omsättning.

Det finns riktlinjer utgivna av the New Zealand Inland Revenue som beskriver hur ersättningen ska beräknas. I dessa anges bland annat att det är räntemarginalen som utgör ersättningen vid lånetransaktioner, inte bruttobeloppet av räntebetalningar.

Intäkterna för staten har gått ner efter att systemet introducerats då det ju minskar inlåsnings effekterna av undantaget. Detta var förväntat och åsyftat då syftet var att minska inlåsnings effekterna då dessa anses systemfrämmande och försämrar systemets funktion. Dock har inte intäkterna gått ner i någon större utsträckning.<sup>51</sup>

#### 5.2.4 Kina

Kina har sedan år 2008 successivt infört ett generellt mervärdesskattesystem. Det har även tidigare funnits ett mervärdesskattesystem som tillämpats parallellt med en företagsskatt, som var kumulativ till sin karaktär. Genom införandet av ett generellt mervärdesskattesystem ersätts företagsskatten med ett mervärdesskattesystem med bredast tänkbara bas.<sup>52</sup> Detta system introduceras provins för provins och sektor för sektor. Systemet är avsett att vara helt genomfört 2018. Den finansiella sektorn har införlivats i systemet från och med sommaren 2016.

Den ursprungliga tanken var att mervärdesskattesystemet skulle omfatta alla typer av omsättningar, även omsättningar av finansiella tjänster. I det ursprungliga förslaget omfattades också i princip alla finansiella tjänster inom ramen för det beskattade området. Inom ramen för beskattning låg då bland annat långivning (dock ej inter-banktransaktioner), försäkring (dock ej livförsäkring) och försäljning av bl.a. aktier.<sup>53</sup> Det fanns vidare en bestämmelse som angav att alla tjänster som tillhandahölls mot uttrycklig ersättning (fee-based services) skulle omfattas av det beskattade området. Det ska dock nämnas att det beskattade området inte gick hand-i-hand med avdragsrätt för ingående mervärdesskatt. Trots att till exempel ränteinkomster beskattades i hög grad gav ränteutgifter inte upphov till avdragsrätt. Detta kan förklaras med

---

<sup>50</sup> Se om detta, New Zealand Inland Revenue, *GST Guidelines for working with the new zero-rating rules for financial services*.

<sup>51</sup> Pallot, New Zealand – Financial Services under New Zealand's GST, *International VAT Monitor*, 2011 (Vo 22) No. 5.

<sup>52</sup> Se generellt om detta, Xu & Krever, "Applying VAT to financial services in China: Opportunities for China and lessons for the world?", (2016) 45 *AT Rev* 38. Se också EY, *China VAT Reform: Are you ready for the last run?*, January 2016.

<sup>53</sup> Se Deloitte, *VAT Reform – Financial Services Sector*, Issue P264/2016, 29 Mars 2016.

att finansiella aktiviteter tidigare omfattades av den kumulativa företagsskatten. Inom ramen för detta system medgavs inte avdragsrätt.

Då väl mervärdesskattesystemet gjordes tillämpligt på den finansiella sektorn i maj 2016, reducerades emellertid området genom ett nytt cirkulär från regeringen.<sup>54</sup> Undantaget omfattar nu inter-banktransaktioner i mycket hög grad samt även ränta på inlåning.

Fortfarande är ur ett systemdesignperspektiv vissa egenheter kvar, såsom att handel med finansiella instrument omfattas av beskattningssystemet men att någon avdragsrätt inte medges trots detta. Således, den som handlar med finansiella instrument ska räkna fram ett netto (mervärde) och betala 3% eller 6% mervärdesskatt på detta, men detta gäller inte inter-banktransaktioner. För t.ex. finansiella leasar är standardskattesatsen 17% tillämplig. Den speciella utformningen av systemet har säkerligen historiska orsaker där mervärdesskatten, som påpekats, vuxit fram ur en reformering av företagsskatten.<sup>55</sup> I detta system var t.ex. konsumentkrediter överbeskattade (de beskattades baserat på hela räntan) och ekonomin och marknaden är säkerligen mindre känslig för en överbeskattning än västeuropeiska länder. Det ska också noteras att Kinas finansiella system har flera andra särarter.<sup>56</sup>

Enligt min mening kan ifrågasättas om förändringen då finansiella tjänster inordnas i mervärdesskattesystemet men utan avdragsrätt verkligen ska ses som att finansiella tjänster inordnas i mervärdesskattesystemet. Snarare verkar det som att regleringen från företagsskatten inordnas och samordnas med mervärdesbeskattningen men bibehållit sin karaktär av företagsskatt.

## 5.3 Beräkning av avdragsgill andel

### 5.3.1 Allmänt om avdragsgill andel

Det är i princip enbart skattepliktig omsättning som berättigar till avdrag för ingående mervärdesskatt. Då det bedrivs en blandad verksamhet i mervärdesskattehänseende, dvs. en verksamhet där det både tillhandahålls skattepliktiga och undantagna tjänster, måste en avdragsgill andel fastställas. Men detta gäller bara gemensamma förvärv i den blandade verksamheten. Om ett förvärv vidtas som direkt kan hänföras till en skattepliktig transaktion eller en undantagen transaktion ska så ske och avdragsrätten bestämmas härefter.<sup>57</sup>

De svenska reglerna för beräkning av avdragsgill andel är i praktiken icke-existerande – det anges endast att fördelningen ska göras efter skälig grund (8 kap. 13 § ML). Men detta är ju ingen regel för hur fördelningen ska göras utan kan närmast betecknas som en syftesbestämmelse som pekar på vad en metod som används ska uppnå – skälighet. Enligt HFD innebär de svenska reglerna

---

<sup>54</sup> Se KPMG, China Tax Alert, Issue 20, July 2016, *New Circular expands upon China's VAT exemptions for financial services industry*.

<sup>55</sup> Se Xu, "China's Turnover Taxation in the Pre-VAT Period: 949-1993" (2012) 1(2) *World Journal of VAT/GST Law* 149 och Xu & Krever, "Applying VAT to financial services in China: Opportunities for China and lessons for the world?", (2016) 45 *AT Rev* 38.

<sup>56</sup> Se The Economist, *China's big banks: Giant reality-check*, August 31, 2013 och The Economist, *Shadow banking in China Battling the darkness*, May 10, 2014.

<sup>57</sup> Artikel 173(1) och 174 i Mervärdesskattedirektivet. Såvida inte medlemsstaten har vidtagit regler om att avdragsrätten ska bestämmas utifrån basis av all omsättning då någon sådan fördelning inte behöver göras, se mål C-378/15 *Mercedes Benz Italia*.



att den mest rättvisande fördelningsgrunden ska användas, vilket beskrivs som den som bäst reflekterar resursförbrukningen i verksamheten.<sup>58</sup>

EU:s direktiv innehåller däremot regler för hur beräkningen ska ske. Huvudregeln är att omsättningen i mervärdesskattepliktig respektive undantagen verksamhet ska ställas mot varandra i ett bråk, med vissa justeringar.<sup>59</sup> Det tas emellertid inte hänsyn till vem som är kund, dvs. oberoende av om mervärdesskatten borde bli en kostnad (vilket förenklat uttryckt bör vara fallet B2C) eller inte (vilket förenklat uttryckt inte borde vara fallet B2B) är hanteringen densamma.

Vissa länder har dock valt en annan väg. För att hantera de kumulativa effekter som undantaget för finansiella tjänster ger upphov till, vilka försämrar systemets funktion och innebär en överbeskattning i den mån beskattningsbara personer som är involverade i mervärdesskattepliktig verksamhet förvärvar undantagna finansiella tjänster, har vissa länder infört en utökad, schabloniserad avdragsrätt. Tre sådana system diskuteras i det följande.

### 5.3.2 Fasta schabloner

Singapore tillämpar vissa fastställda, schabloniserade avdragsgilla andelar (fixed recovery rates). Det finns två regelsystem där sådana fasta avdragsgilla system finns, dels för vissa exportbolag registrerade i Singapore dels för banker generellt.

Systemet för exportbolag utgör ett uttryckligt stöd för dessa branscher. Reglerna motiveras enligt följande i Inland Revenue Authority of Singapores riktlinjer:<sup>60</sup>

The enhanced concession is intended to help promote Singapore as a preferred listing destination, to consolidate Singapore's status as a regional REITs hub and to promote growth in Singapore's registered business trusts market, with emphasis on certain business sectors.

Vid ett närmare påseende över hur reglerna tillämpas kan noteras att fråga inte är om att en viss procentsats tillämpas på förvärv och att mervärdesskatt motsvarande denna är avdragsgill. Istället visar de riktlinjer som fastställts att fråga är om en bedömning transaktionstyp för transaktionstyp av om avdragsrätt föreligger. Till exempel renderar vissa specifika typer av omsättningar utomlands full avdragsrätt. Fortfarande måste dock en avdragsgill andel fastställas enligt en "multi-tiered formula". Denna utgör i allt väsentligt en jämförelse av omsättningar/intäkter som ger avdragsrätt med sådana som inte ger avdragsrätt.<sup>61</sup>

---

<sup>58</sup> Se HFD 2014 ref 18.

<sup>59</sup> Se artiklarna 173 till 175 i Mervärdesskattedirektivet.

<sup>60</sup> Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Concession for REITs and Qualifying Registered Business Trusts Listed in Singapore* (Third edition), 17 Jun 2016.

<sup>61</sup> Se Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Partial Exemption and Input Tax Recovery* (Third edition), 8 Aug 2016, tillgänglig via [https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax\\_Guides/etaxguide\\_GST\\_Partial%20Exemption%20and%20Input%20Tax%20Recovery.pdf](https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax_Guides/etaxguide_GST_Partial%20Exemption%20and%20Input%20Tax%20Recovery.pdf) [besökt den 4 januari 2017] för en detaljerad beskrivning av systemet. Se också Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Concession for REITs and Qualifying Registered Business Trusts Listed in Singapore* (Third edition), 17 Jun 2016, Annex 3 (sid. 11).



Avdragsrätten för banker fastställs enligt en beräknad omsättningsbaserad avdragsgill andel men för dessa finns verkliga schabloner.<sup>62</sup> Dessa schabloner har rapporterats att vara mellan 42 % upp till 98%, där de med lägst avdragsgill andel är finansbolag (finance companies) och de med högst avdragsgill andel är "offshore banks". Olika typer av banker har mellan 76 och 96 % avdragsgill andel enligt detta system.

### 5.3.3 Kvalificerat undantag

Nya Zeeland tillämpar ett kvalificerat undantag för tillhandahållande av finansiella tjänster i fall där kunden är mervärdesskattskyldig till minst 75%.<sup>63</sup>

Regleringen är förhållandevis enkel. För det fall en viss omsättning (lån osv.) avser en kund med mervärdesskattepliktig omsättning får omsättningen tas i beaktande såsom en omsättning som ger rätt till avdrag (zero-rating).

De närmare föreskrifterna reglerar hur det kan fastställas att ens kund verkligen uppfyller kravet på minst 75% mervärdesskattepliktig omsättning. Här utnyttjas det faktum att vissa kategorier av företagare, såsom varuförsäljare osv., i princip alltid uppfyller kravet. Beviskraven kan då vara lägre.

### 5.3.4 Reduced Input Tax Credits (RITC)

I Australien medges delvis avdragsrätt för vissa förvärv kopplade till en omsättning av finansiella tjänster.<sup>64</sup> Systemet syftar till att öka neutraliteten för beskattningsbara personer, dvs. att minska de kumulativa effekterna av undantagen för finansiella tjänster. Regleringen är komplex, vilket delvis har att göra med det omständliga sättet som Australien definierar finansiella tjänster på. Här återges endast en mycket förenklad bild av hur systemet fungerar och vilka typer av finansiella omsättningar som omfattas.

Australien tillämpar också ett system med fasta schabloner vid bestämmandet av avdragsgill andel (s.k. reduced input-tax credits).<sup>65</sup> Egentligen är fråga om två system, eftersom en deminimis-regel gör att de som i liten omfattning

---

<sup>62</sup> Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Guide for the banking industry* (Third edition), 13 Oct 2014. Enligt en studie av PwC för EU Kommissionen, *Study to increase the Understanding of the Economic Effects of the VAT Exemption for Financial and Insurance Services* (November 2006) s. 203 är de procentsatser som gällde det år de som anges i texten. Det är inte exakt samma som anges i How Koh, Chapter 12 Singapore i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014, s. 352 men det kan vara tillämpliga år som skiljer. Nivåerna är liknande.

<sup>63</sup> Section 11A of the New Zealand VAT Act, bokstav (q) och (r). Se också Inland Revenue (of New Zealand) *Tax Information Bulletin*, Vol 16, No 10, November 2004, s. 54 – 70 samt White and Trombitas, Chapter 9 New Zealand, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014.

<sup>64</sup> Se Section 70 i A New Tax System (Goods and Services Tax) Act 1999; Australian Taxation Office, *Goods and Services Tax Ruling (GSTR) 2004/1; Goods and services tax: reduced credit acquisitions* samt Walpole, The Miraculous Reduced Input Tax Credit for Financial Supplies in Australia, s. 319 och Millar & Moon, Chapter 2 Australia.

<sup>65</sup> För en diskussion av det Australiensiska systemet, se Walpole, The Miraculous Reduced Input Tax Credit for Financial Supplies in Australia, *International VAT Monitor*, September/October 2011, s. 316 och Millar & Moon, Chapter 2 Australia, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014, s. 64-67.

omsätter undantagna finansiella tjänster kan dra av all ingående mervärdesskatt och inte behöver beräkna en avdragsgill andel.<sup>66</sup>

Lagstiftningen specificerar olika typer av omsättningar, såsom "transaction banking and cash management services", "processing services" (vilket omfattar en rad tjänster relaterade till processande av finansiella transaktioner inklusive ett utkontrakterande av dessa) och "debt collection". Beroende på typ av omsättning bestäms sedan avdragsrätten som en procentsats av ingående mervärdesskatt. Procentsatsen är normalt 75% men i vissa fall 55% (beroende på typen av verksamhet). Dessutom är vissa typer av förvärv exkluderade från systemet, såsom skatterådgivning och revisionstjänster.

Antag att en bank omsätter "transaction banking" tjänster. Banken förvärvar mervärdesskattepliktiga varor och tjänster hänförliga till denna verksamhet för 100 000 €. Ingående skatt antas vara 10 000 € (baserat på standardskattesatsen 10%). Avdragsgill ingående skatt bestäms då till 7 500€ ( $10\,000 * 75\%$ ).<sup>67</sup>

Det australiensiska systemet med RITC har föreslagits av akademiker såsom ett effektivt andrahandsalternativ till att fullt ut beskatta finansiella tjänster med mervärdesskatt.<sup>68</sup> Tanken är att fånga den ingående skatt som hänför sig till typiska B2B tjänster.

#### 5.4 Sammanfattande slutsatser

Det finns system för beskattning av allmän försäkring som tillämpas i andra länder. Det är dock inte möjligt att tillämpa i Europa på grund av begränsningar i mervärdesskattedirektivet.

Flera länder har ett, i förhållande till det europeiska mervärdesskattesystemet, reducerat område för undantag för finansiella tjänster. Framförallt tillämpas beskattning för de tjänster som sker mot ett uttryckligt vederlag i flera länder. Dessutom omfattas inte förmedling av undantaget (i de fall det utgår vederlag) i flera länder.

Inget land beskattar finansiella tjänster fullt ut inom ramen för ett mervärdesskattesystem. Kina har nämnts i litteraturen som ett land där finansiella tjänster beskattas men en närmare granskning har visat att så inte är fallet samt att den beskattning som sker delvis är kumulativ och mer har karaktären av en produktionsskatt än transaktionsbaserad konsumtionsbeskattning.

Nya Zeeland tillämpar ett system med kvalificerat undantag då finansiella tjänster tillhandahålls till någon som bedriver mervärdesskattepliktig omfattning (omfattande minst 75%). Australien tillämpar ett system med delvis avdragsrätt (RITC) där viss procentandel av vissa listade typer av förvärv är avdragsgill för tillhandahållare av finansiella tjänster. Båda dessa system ökar neutraliteten i mervärdesskattesystemet men innebär också en reducerad skatteintäkt jämfört

<sup>66</sup> Se Walpole, The Miraculous Reduced Input Tax Credit for Financial Supplies in Australia, s. 318-319.

<sup>67</sup> Exemplet är förenklat, på gränsen till missvisande. Se exempel från Australian Taxation Office (ATO) hemsida, *SMSFs - GST and financial supplies*.

<sup>68</sup> See Schenk, Taxation of Financial Services Under a U.S. Value-Added Tax, *Tax Law Review*, 63(2), 2010, p. 409.

med EU:s undantagssystem där de finansiella företagen betalar mervärdesskatt på alla förvärv för produktion av finansiella tjänster.

Singapore tillämpar fasta schabloner baserat på vilken typ av finansiell verksamhet det är fråga om.

## 6. Förslag på system för beskattning

### 6.1 Introduktion

Som synes av beskrivningen ovan finns inget land där finansiella tjänster beskattas fullt ut. Det finns dock ett genomarbetat förslag på hur en beskattning av sektorn skulle kunna ske inom ramen för ett mervärdesskattesystem. Förslaget har också testats på ett antal banker/finansinstitut under 1990-talet under EU Kommissionens överinseende. Detta beskrivs i avsnitt 6.2.

På senare tid har även Norge vid olika tillfällen diskuterat ett införande av en mervärdesbeskattning av finansiella tjänster. Dessa förslag diskuteras i avsnitt 6.3.

### 6.2 Kassaflödesbeskattning

#### 6.2.1 Enkel kassaflödesbeskattning

Det avgörande problemet för att uppnå en beskattning av finansiella tjänster är att korrekt fastställa beskattningsunderlaget. Mervärdesskattesystemet kräver för att bibehålla neutraliteten och att garantera att skatten endast belastar konsumtion, och således övervältras, att mervärdesskatt utgår exakt motsvarande det mervärde som produceras i varje produktions- och distributionsled. Men, såsom diskuterats i kapitel 1.4, exakt vad den finansiella mellanmannen erhåller kan inte fastställas på transaktionsbasis i ett mervärdesskattesystem. Den ersättning mellanmannen erhåller för sin tjänst kan inte urskiljas från rena värdeöverföringar vilka inte ska beskattas.

Men, den verkliga ersättningen kan fastställas i ett system där kassaflödet mäts. Mycket förenklat uttryckt kan den totala summan av inbetalningar till banken, jämfört med den totala mängden utbetalningar, ge ett netto som faktiskt motsvarar det mervärde som banken skapat.<sup>69</sup>

Ett exempel kan illustrera detta (med för dagen något höga räntetal).<sup>70</sup>

En bank erhåller en deposition av 100 från en beskattningsbar person och ger ett lån om 100 till en privatperson. Året efter betalas lånet och depositionen tillbaks med ränta. Skattesatsen är 10%, utlåningsräntan är 15% och inlåningsräntan 7%. Statslåneräntan är 12%. Skattedeklarationerna får följande utseende.

År 1: Banken redovisar utgående mervärdesskatt om 10 (på depositionen) och gör avdrag för 10 (på utlåningen).

År 2: Banken debiterar 10 på återbetalningen av lånet och gör avdrag för 10 på återbetalningen av depositionen. På lånet debiteras 1,5 i utgående moms ( $10\% * 15\% * 100$ ) och på depositionen görs avdrag med 0,7 ( $10\% * 7\% * 100$ ). Nettot att betala för banken är då 0,8, vilket korrekt motsvarar mervärdesskatten på

<sup>69</sup> Jag har diskuterat kassaflödesbeskattning av finansiella tjänster i Henkow, *Financial Activities in European VAT*, kapitel 12.6 och 12.7. Se vidare där för referenser. Den ledande artikeln på området är Poddar & Englisch, *Taxation of Financial Services Under a Value-Added Tax: Applying the Cash-Flow Approach*, *National Tax Journal*, 1997, s. 89-112.

<sup>70</sup> Se Ernst & Young, *VALUE ADDED TAX: A study of Methods of Taxing Financial and Insurance Services*, 1996, s. 50-60.

mervärdet som producerats i banken.<sup>71</sup> Tas den rena räntan i beaktande får också staten en korrekt intäkt från transaktionen, och så sker i systemet.<sup>72</sup>

Såsom exemplet visar kan således en korrekt debitering av skatt på mervärdet räknas fram genom en kassaflödesbeskattning. Problemet är att fråga är om en helt ny typ av uppbördsmodell för mervärdesskatten där skattebetalningen kommer omfatta mervärdesskatt beräknat på kassaflöden och inte omsättningar.<sup>73</sup> Detta innebär problem ur en kassaflödessynpunkt för de involverade företagen. Det kräver också en ny typ av särskild ordning i mervärdesskattedirektivet för uppbörd av skatt på finansiella, marginalprissatta tjänster.

Dessutom kräver systemet vissa justeringar, och några av de viktigaste är följande. För det första måste kassaflöden relaterade till investerare räknas bort, såsom utdelningar och investeringar i emitterade aktier. Dessa representerar inte något tillskott till mervärdet. För det andra måste justeringar göras i förhållande till icke-finansiella företag. Slutligen måste rena sparandeinvesteringar exkluderas (s.k. "portfolio investments"), även bankens egna sådana investeringar, annars kommer beskattning ske av flöden som inte utgör något tillskott till mervärdet.

För att tillämpas krävs som sagt en ny särskild ordning där värdet av ett förvärf och en försäljning av finansiella flöden kan fastställas i mervärdesskattehänseende. Det finns avgörande problem med typen av beskattning, bland annat det faktum att problem uppkommer då det sker transaktioner med olika parter, då systemet förutsätter att kassainflöden kan investeras på ett sådant sätt att värdet av pengarna bibehålls<sup>74</sup> och då fråga är om en komplex modell för beräkning av beskattningsunderlaget. Denna skulle behöva tillämpas av alla beskattningsbara personer involverade i finansiella flöden, vilket ju inte är realistiskt, särskilt inte då skatten beräknas på hela överföringen av pengavärden och därmed kan uppgå till minst sagt väsentliga belopp!

### 6.2.2 Trunkerade kassaflödeskonton

För att begränsa mängden skattskyldiga och hantera vissa andra problem med den enkla kassaflödesmodellen utarbetade Ernst & Young på uppdrag av EU Kommissionen ett system med trunkerade kassaflödeskonton vilket bygger på kassaflödesmodellen men begränsar kretsen skattskyldiga till finansiella institutioner och begränsar effekten av att mervärdesskatt beräknas på hela kassaflödet.

---

<sup>71</sup>  $15 - 12 = 3$ , är låntagarens verkliga avgift till banken exklusive den rena räntan och  $7 - 12 = 5$  är inlånarens verkliga avgift till banken, dvs. 8 tillsammans, och skatten på detta, 10% av 8, är 0,8.

<sup>72</sup> På långivarens sida erhåller staten 1,5 i utgående mervärdesskatteinbetalning, minus statens förlust av att ge en kredit på 10 inledningsvis, gånger den rena räntan ger en kredit på 1,2, dvs.  $(1,5 - 1,2) \cdot 0,3$ . Mervärdesskatten baseras således på 3, vilket är korrekt för denna del av transaktionen. På motsvarande sätt kan räknas fram att inlåningssidan ger en korrekt mervärdesskatt baserat på mervärde om 5, dvs. 0,5 i intäkt. Nettointäkten från transaktionen blir 0,3, vilket motsvarar mervärdesskatten på transaktionen gentemot privatpersonen,  $0,8 - 0,5$  (vilket är den i tillskrivna återbetalningen till inlånaren).

<sup>73</sup> Det är inte någon indirekt subtraktionsmetod vi talar om, inte heller en direkt subtraktionsmetod som används för bl.a. begagnade varor i det Europeiska mervärdessystemet utan om ett helt nytt sätt att uppbära mervärdesskatt.

<sup>74</sup> Dvs. att inflöden kan investeras till den teoretiskt sett rena räntan.

En avgörande fråga för systemets trovärdighet är möjligheten att lagstiftningsvägen kunna fastställa vad som utgör den rena räntan i ekonomin, dvs. den ränta som måste betalas för att pengar inte ska förlora i värde över tid. Att det går att fastställa denna ränta har hävdats i rapporter från Kommissionen och detta har inte ifrågasatts.

Systemet har testats och beskrivits i detalj i rapporter till EU Kommissionen. Inga synpunkter synes ha rests om systemets funktionalitet. Konceptuellt synes systemet på ett tillförlitligt sätt fungera men det finns, eller i vart fall har funnits, en stor skepsis gentemot systemet från den finansiella sektorn. Problem ligger i dess komplexitet och att det är nytt.<sup>75</sup>

Det ska noteras att ett genomförande av systemet skulle kräva att det införs en ny särskild ordning i mervärdesskattedirektivet. Denna ordning skulle innebära en, på transaktionsbasis, beskattning av ett beräknat mervärde då det verkliga mervärdet på transaktionsnivå inte kan fastställas. Dock skulle detta beräknade mervärde aggregerat vara korrekt och neutralt i förhållande till mervärdesskattesystemet. Fastställandet av mervärdet har en hög grad av precision.

### 6.2.3 Modifierad omvänd beskattning

Howell Zee har föreslagit en variant på kassaflödesbeskattning som enligt hans mening är enklare än trunkerade kassaflödeskonton. Det nya i förslaget är att han anger att man genom systemet med omvänd beskattning (reverse charge) kan ålägga förvärvaren av en tjänst att redovisa mervärdesskatten på en transaktion. Överfört till systemet med kassaflödesbeskattning ger det möjlighet att beräkna den mervärdesskatt som ska utgå, t.ex. den som ska redovisas på en deposition, hos förvärvaren (banken). Banken kan sedan genom ett system med öronmärkning följa så att lån som ges ut härstammar från lån som beskattats genom omvänd beskattning.

Såsom Kerrigan noterar så innebär den metod som Zee förespråkar i praktiken mycket större problem än vad som framgår av förslagen.<sup>76</sup> Bland problemen finns bland annat att den marginal som räknas fram måste fördelas på in- och utlåning och att modellen förutsätter att banken/mellanmannen själv bestämmer fördelningen. Det finns då risk för att värden skiftas mot de som har avdragsrätt snarare än de som inte har avdragsrätt. En modifiering är då nödvändig, och en sådan innebär med nödvändighet att storleken på depositioner och lån tas i beaktande, inte enbart den ränta som utgår. Vi är då tillbaka i den komplexitet som de trunkerade kassaflödeskontona också har.

Dessutom tar modellen inte hänsyn till rent sparande m.m. vilket måste exkluderas från mervärdesberäkningen. Systemet är därför enligt min mening inte komplett, om än intressant i vissa delar.

---

<sup>75</sup> Poddar, som är hjärnan bakom systemet, har kommenterat de test-körningar som gjordes i Poddar, "Consumption Taxes: The Role of the Value-Added Tax" i Honohan (ed.), *Taxation of Financial Intermediation: Theory and Practices for Emerging Economies*, World Bank och Oxford University Press, 2003.

<sup>76</sup> Kerrigan, *The elusiveness of neutrality – why is it so difficult to apply VAT to financial services?*, MPRA Paper No. 22748, 2010.

### 6.3 Förslag på införande av beskattning i Norge

I Norge har en beskattning av den finansiella sektorn inom ramen för mervärdesskattesystemet varit på den politiska agendan en tid.<sup>77</sup> I budgetpropositionen för 2014 förs en diskussion där olika reformmöjligheter diskuteras, inklusive införandet av en "avgift på margininntekter i finanssektorn".<sup>78</sup> Det system som diskuteras där är, i korthet, en beskattning av sakförsäkringar samt alla tjänster som tillhandahålls mot en explicit ersättning kombinerat med ett system för beskattning av marginalintäkten på försäljning till icke mervärdesskatteregistrerade kunder till finansiella företag. Tanken var att skatten skulle räknas fram aggregerat och inte per transaktion. Det uttalas i budgetpropositionen för 2014 att fråga där är om enbart skissartade framställningar och att det måste utredas närmare exakt hur en sådan skatt skulle kunna vara utformad. Det nämns att importer bör beskattas och exporter noll-beskattas (vara kvalificerat undantagna).

I efterföljande propositioner har frågan om en beskattning av finanssektorn nämnts, och till och med föreslagits införas från och med 2017. Men i budgetpropositionen för 2017 anges istället att även om det ideellt vore så att skatten skulle utformas så att mervärdesskatteavgiftens neutralitetsgenskaper respekteras, så har det inte varit möjligt att få på plats en sådan skatt från 2017. För att kompensera för den uteblivna skattebeläggningen av finansiella tjänster föreslås därför införandet av en skatt på löneunderlaget i finanssektorn.<sup>79</sup> Det kan nämnas att ett av de problem som uppmärksammats 2014 var att det krävdes att kundens status av mervärdesskatteregistrerad eller inte var känd.<sup>80</sup>

### 6.4 Sammanfattande slutsatser

Det är möjligt att beskatta finansiella tjänster, egentligen mervärdet som produceras av finansiella tjänster, på transaktionsnivå inom ramen för en kassaflödesbeskattning som inordnas i mervärdesskattesystemet. En sådan beskattning skulle i så fall utgöra en särskild beskattningsordning i mervärdesskattedirektivet.

Ett system med kassaflödesbeskattning har tagits fram på uppdrag av Kommissionen. Särskilt systemet med trunkerade kassaflödeskonton är intressant då uppbörden åläggs finansinstituten isolerat och inte utsträcker sig till icke-finansiella företag. Systemet har också testats på ett antal banker och finansinstitut. Systemet är robust men också administrativt krävande och komplext. Det saknas konkreta lagförslag och det återstår att utreda en rad frågor vad gäller systemets praktiska genomförande.

---

<sup>77</sup> Se om diskussionen av en beskattning av finanssektorn i Norge och införande av en mervärdesbeskattning av densamma NOU 2011:1 Bedre rustet mot finanskriser – Finanskrisutvalgets utredning, NOU 2014:13 Kapitalbeskattning i en internasjonal økonomi och Det Konglige Finansdepartement, Prop. 1 LS (2016-2017) Skatter, avgifter og toll 2017 (nedan benämnd Budgetproposisjon 2017), kapitel 6.

<sup>78</sup> Se Det Konglige Finansdepartement, Prop. 1 LS, (2013–2014), Skatter, avgifter og toll 2014 (nedan benämnd Budgetproposisjon 2014), kapitel 23.6.

<sup>79</sup> Dvs. en FAT, se Budgetproposisjon 2017, s. 88.

<sup>80</sup> Se, t.ex. NOK 2014:13, s. 236.

Alternativa förslag har också presenterats i litteraturen, såsom ett system med modifierad omvänd beskattning, men det har inte testats i praktiken. Systemet med modifierad omvänd beskattning är inte heller komplett och adresserar inte en rad fundamentala frågor som hanteras inom ramen för systemet med trunkerade kassaflödeskonton.



## 7. Slutsatser och vägen framåt

### 7.1 Senare tidens diskussion och debatt

Liksom i Norge (och Kina) har även andra länder diskuterat införande av en beskattningsordning för finansiella tjänster. Till exempel har i Australien noterats att en beskattning av finanssektorn inom ramen för mervärdesskattesystemet är önskvärt i en utredning från 2009.<sup>81</sup> I utredningen konstateras att det finns metoder, de trunkerade kassaflödeskontona samt den modifierade omvänd beskattningsmetoden (se avsnitt 6.2.2 och 6.2.3) som kan fungera som metoder för en beskattning av finanssektorn med mervärdesskatt. Debatten har fortsatt och i en rapport från 2015 till South Australian Department of Premier and Cabinet diskuteras de olika alternativen ytterligare.<sup>82</sup>

Också Europaparlamentet har yttrat att mervärdesskattehanteringen av finansiella tjänster bör reformeras och att tjänsterna bör mervärdesskattebeläggas.<sup>83</sup>

Mervärdesskattehanteringen av finansiella tjänster har också identifierats som ett område där det finns potential till förbättring i debatten om en eventuell introducering av en mervärdesskatt i USA.<sup>84</sup> Det är till och med så att hanteringen av finansiella tjänster diskuterats under en längre tid i USA.<sup>85</sup> Av diskussionen kan utläsas att det framhålls att alla tjänster som tillhandahålls mot en explicit ersättning bör mervärdesskattebeläggas. I princip bör också marginalprissatta tjänster beskattas, men det konstateras att det inte kommit något exakt lagförslag som visat hur en sådan ordning skulle kunna åstadkommas.<sup>86</sup>

Det kan således konstateras att det generellt sett finns en preferens bland både ekonomer och jurister att förordna att finansiella tjänster ska inordnas i mervärdesskattesystemet principiellt sett.<sup>87</sup> De tidigare angivna orsakerna till att undanta finansiella tjänster från mervärdesskatt har enligt ledande kommentatorer förlorat sin bärkraft.<sup>88</sup> Problemen som undantagen orsakar överstiger de fördelar i form av hanteringsmässig förenkling som det finns i att undanta finansiella tjänsterna från beskattning. Problemen uppkommer ändå då

---

<sup>81</sup> Commonwealth of Australia, *Australia's future tax system: Report to the Treasurer*, December 2009, Part One Overview, s. 51f och Commonwealth of Australia, *Australia's future tax system: Report to the Treasurer*, December 2009, Part Two Detailed description, s. 313.

<sup>82</sup> Evans, *GST equivalent taxation of financial services (Supplementary financial tax)*, Working Paper, 2015.

<sup>83</sup> Se Europaparlamentet, Report on towards a definitive VAT system and fighting VAT Fraud, A8-0307/2016, 19 Oktober 2016 s. 8 punkt 21.

<sup>84</sup> See James, *The Rise of the Value-Added Tax*, Cambridge University Press, 2015, p. 398 referring to Keen and de Mooij, "Fiscal Devaluation" and Fiscal Consolidation: The VAT in Troubled Times, in Alesina and Giavazzi (eds.), *Fiscal Policy After the Financial Crisis*, University of Chicago Press, 2013.

<sup>85</sup> See James, *The Rise of the Value-Added Tax*, Cambridge University Press, 2015, p. 398-404.

<sup>86</sup> The Treasury report hänvisad till av James, *The Rise of the Value-Added Tax*, Cambridge University Press, 2015, p. 398.

<sup>87</sup> Det har varit en debatt bland ekonomer om denna fråga, se Henkow, *Financial Activities in European VAT*, Chapter 3.5.3. Men numera torde det råda i stort sett consensus om att beskattning ska ske, se Schenk, Thyroniy and Cui, *Value Added Tax: A Comparative Approach*, 2015, p. 352-353 och referenser där.

<sup>88</sup> See Schenk, Thyroniy and Cui 2015, p. 354.

vi ska beräkna en avdragsgill andel (pro-rata) för banker och finansinstitut m.fl. som ju både tillhandahåller undantagna och beskattade tjänster.<sup>89</sup>

Kerrigan argumenterar också för en fundamental reform. Han noterar att det är möjligt att beskatta finansiella tjänster med mervärdesskatt och att så bör ske.<sup>90</sup> En reform måste dock ske på sådant sätt att det finns en balans mellan hur precis och detaljerad regleringen är och hur enkel skatten är att uppbära.<sup>91</sup> Modern teknologi borde här, såsom det påpekats in en OECD rapport, kunna ses som ett sätt att uppnå detta.<sup>92</sup> Det ska noteras att teknikutvecklingen ju innebär att det finns helt andra förutsättningar idag för att hantera komplexa och stora mängder data än vad som var fallet då undersökningarna gjordes på 1990-talet om hur en modifierad kassaflödesskatt skulle kunna utformas och fungera i praktiken.

Kerrigan har diskuterat de olika förslagen på hantering av finansiella tjänster och försäkringstjänster.<sup>93</sup> Kerrigan noterar att även om det finns problem med en kassaflödesmetod så hanteras de inom ramen för förslagen med kassaflödeskonton och särskilt i de trunkerade kassaflödeskontona där endast banker behöver administrera uppbörden och beräkningen av skatten. Metoden hanterar svårigheterna men det kostar i att systemet är förhållandevist komplext.<sup>94</sup> Kostnaden för att administrera och implementera detta system har varit en viktig komponent i att systemet inte testats vidare.<sup>95</sup>

Att enbart införa ett medgivande till beskattning har också sina problem. Såsom Kerrigan (bland annat) noterat, de tekniska och konceptuella problemen med att beskatta marginalprissatta tjänster består.<sup>96</sup> Och om ett system med beskattning av kassaflöden accepteras blir belastningen i kassaflödet av mervärdesskattedebiteringen stor.<sup>97</sup>

Vad gäller en reform där alla finansiella tjänster beskattas för vilka det utgår en specifik ersättning har Kerrigan noterat att det finns en oro för att det sker ett skifte mot/från marginalprissatta tjänster beroende på vad som är mest lönsamt för tjänstetillhandahållaren.<sup>98</sup> Dock ska dessa problem inte överskattas. Det finns vissa bevis för att regulatoriska krav på att öppenhet i prissättning m.m. bidrar till att minska dessa effekter.<sup>99</sup>

Förslaget att införa en kassaflödesbeskattning har också kritiserats av akademiker, framförallt på grund av kontextuella argument – det skulle få effekter också på beskattningssystemet i övrigt och måste hanteras inom ramen för en översyn av hela beskattningseffekterna av olika skatter inom den finansiella sektorn.<sup>100</sup>

---

<sup>89</sup> Ibid.

<sup>90</sup> Kerrigan 2010, s. 20.

<sup>91</sup> Se också OECD, Consumption Tax Trends 2016, s.115-116.

<sup>92</sup> OECD, Consumption Tax Trends 2016, s. 116.

<sup>93</sup> Se Kerrigan, The elusiveness of neutrality – why is it so difficult to apply VAT to financial services?, MPRA Paper No. 22748, 2010.

<sup>94</sup> Kerrigan 2010, s. 8.

<sup>95</sup> Kerrigan 2010, s. 10.

<sup>96</sup> Kerrigan 2010, s. 15.

<sup>97</sup> Såsom jag ser det torde dessutom ett sådant system kunna ge upphov till nya former av skattebedrägerier. Och ett medgivande till beskattning ger troligen lägre skatteintäkter till staten.

<sup>98</sup> Kerrigan 2010, s. 16.

<sup>99</sup> Kerrigan 2010, s. 16.

<sup>100</sup> Walpole M, 2012, 'The New 'Option 2'? The Henry Review's Broad Based Cash Flow Tax' *Journal of Australian Taxation*, vol. 14, pp. 122 - 145

Huruvida en FAT kan vara ett substitut till att införa beskattning har också diskuterats i litteraturen. I en rapport från PwC diskuteras om det föreligger en fördel överhuvudtaget av det faktum att finansiella tjänster är undantagna från mervärdesskatt.<sup>101</sup> Den ekonomiska effekten av att införa en FAT som ett substitut till en mervärdesbeskattning av finansiella tjänster har också diskuterats i olika sammanhang.<sup>102</sup> De potentiella intäkterna från en sådan skatt är stora men då det kan antas att skatten inte fullt ut vältras över på konsumenterna kan det antas att det också kommer ske en viss förflyttning av finansiella verksamheter till territorier som inte tillämpar en FAT.<sup>103</sup>

Det har framhållits att en FTT inte är något alternativ till en mervärdesbeskattning av finansiella tjänster. Denna typ av skatt beskattar transaktioner, inte konsumtion, och är i sin utformning endast lik mervärdesskatten i uppbördssättet där transaktioner beskattas men inte vad gäller vad skatten verkligen beskattar.<sup>104</sup> Dessutom beskattar ju en FTT inte ränta.<sup>105</sup>

En aspekt av diskussionen har att göra med hur transparenta bankerna är och kan krävas vara. Det har varit svårt att uppskatta hur stora kostnaderna är för mervärdesskatt hos de finansiella institutionerna. Samtidigt kan man förvänta sig att de borde ha en uppfattning om hur mycket skatt, även icke-avdragsgill ingående mervärdesskatt, som de betalar. Varje fundamental reform kräver ett samarbete med finanssektorn och viss transparens från denna för att det ska fungera att utforma ett fungerande system som ger korrekta skatteintäkter till en rimlig administrativ kostnad.

De ekonomiska verkningarna av undantaget för finansiella tjänster har också diskuterats särskilt i en rapport av Copenhagen Economics till Svenska Bankföreningen.<sup>106</sup> I rapporten dras slutsatsen att undantaget för finansiella tjänster från mervärdesskatt aggregerat sett kan leda till en högre efterfrågan för finansiella tjänster. Den högre efterfrågan uppskattas till runt 7% eller bruttovinstmarginalökning om runt 2,5 miljarder kr. Men, det noteras också att den övergripande välfärdseffekten och effekten på intäkterna är mer svårskattad. Mervärdesskatten kan inte ses isolerad – det finns också andra skatter på dessa tjänster som reducerar efterfrågan genom en höjning av priset på finansiella tjänster.

---

<sup>101</sup> PwC 2006.

<sup>102</sup> Se Erbe & Thiess, *FAT or VAT? The Financial Activities Tax as a substitute to Imposing Value Added Tax on Financial Services*, Econstor, 2013.

<sup>103</sup> IBID.

<sup>104</sup> Englisch, Europäische Finanztransaktionssteuer durch Verstärkte Zusammenarbeit – wohlbegründet oder bosse Symbolpolitik?, ISR, 11/2013, på s. 390. Kommissionen har också påpekat detta, se COMMISSION STAFF WORKING PAPER: IMPACT ASSESSMENT, Accompanying the document Proposal for a Council Directive on a common system of financial transaction tax and amending Directive 2008/7/EC (COM(2011) 594 final) (SEC(2011) 1103 final), s. 34.

<sup>105</sup> Ibid.

<sup>106</sup> Copenhagen Economics, *Effects of VAT-exemption for financial services in Sweden: Impact on Swedish banks and their customers compared to a full VAT system*, Svenska Bankföreningen, September 2016

Vad gäller undantagets störande effekter på den effektiva resursallokeringen noterar Firth och McKenzie att:<sup>107</sup>

The production efficiency theorem is quite explicit in its implications for the treatment of B2B financial services — they should not be taxed.

Detta implicerar att tjänster mellan näringsidkare ska noll-beskattas alternativt att det införs ett medgivande till beskattning för dessa.

Dessutom lutar Firth och McKenzie åt att föreslå att B2C ska beskattas, eventuellt med en lägre skattesats. Men Firth och McKenzie anser inte att ett land som Kanada (som diskuteras i deras bidrag) ska leda vägen för en radikalt ny policy vad gäller mervärdesskattehanteringen av finansiella tjänster. Grunden för detta är inte bara tekniska svårigheter med en beskattningsordning utan också att lagstiftningshistoriken är kantad av svårigheter i Kanada.<sup>108</sup>

## 7.2 Slutsatser rörande befintlig hantering

Det finns en rad rättsliga problem med dagens hantering. Undantaget för finansiella tjänster är svårtolkat. Undantaget i sig bryter också mot den rättsliga karaktären på mervärdesskatten såsom en allmän skatt på konsumtion.

Dessutom skapar undantag från mervärdesbeskattning en rad ekonomiska problem, suboptimeringar och störningar i den effektiva resursallokeringen i samhället. Finansiella tjänster både överbeskattas och underbeskattas inom ramen för dagens system, men det går inte att fastställa exakt hur mycket och hur bördan av skatten bärs.

Således, dagens undantag leder till en dålig träffsäkerhet vid beskattningen av den konsumtion som finns i förvärv av finansiella tjänster av privatpersoner. Hanteringen leder också till suboptimeringar och en överbeskattning av finansiella tjänster i företagssektorn.

Svaret på frågan om en reform av hanteringen bör ske ur ett system-design-perspektiv är därför klart ja. Såsom har konstaterats av andra (se kapitel 7.1) så finns det få anledningar att inte reformera hanteringen. Ett citat från en OECD publikation rörande bland annat beskattningen av finansiella tjänster illustrerar detta.<sup>109</sup>

[The financial crisis] creates a window of opportunity for some long needed changes to taxation of the sector over the next few years. As some have previously remarked, this is too good a crisis to waste.

Det är svårt att dra någon annan slutsats än att en reformering av hanteringen av finansiella tjänster inom ramen för mervärdesskattesystemet är påkallad och angelägen både ur ett rättsligt och ekonomiskt perspektiv. Det finns också klara indikationer på att en reformering i vart fall borde medföra att tjänster mellan näringsidkare inordnas inom ramen för beskattningssystemet i den mån det är möjligt.

---

<sup>107</sup> Firth och McKenzie, *The GST and Financial Services: Pausing for Perspectives*, SPP Research Papers, The School of Public Policy, University of Calgary, Volume 5, Issue 29, September 2012, s. 28 med hänvisning till de la Feria och Lockwood.

<sup>108</sup> Ibid. s. 26.

<sup>109</sup> International Tax Dialog, *Key issues and debates in VAT, SME taxation and the tax treatment of the financial sector*, Carters (ed), 2013, s. 152.

### 7.3 Reformering inom ramen för befintlig reglering

Befintlig unionsrättslig reglering, främst mervärdesskattedirektivet, sätter upp gränser för vad en medlemsstat såsom Sverige, kan göra. Men detta hindrar inte att det är möjligt att inom ramen för befintlig EU-reglering införa beskattning av finansiella tjänster.

Det kan införas en ordning med medgivande till beskattning av t.ex. betalningstjänster eller växlingstransaktioner som tillhandahålls mot direkt ersättning. En sådan ordning kan, enligt det skönsrättsliga utrymme som befintlig reglering ger (se avsnitt 4.2), struktureras på olika sätt beroende på vad som är önskvärt. Ett alternativ vore att införa en möjlighet till beskattning per transaktion. Ett annat alternativ vore att införa en möjlighet till beskattning för en viss typ av finansiell transaktion, t.ex. alla som omfattas av ett visst led i artikel 135(1) eller viss typ (såsom t.ex. betalningstransaktioner).

En beskattningsordning kan vara förenade med villkor, t.ex. att mottagaren av tjänsten använder tjänsten till viss del i mervärdesskattepliktig verksamhet ("till övervägande del", "huvudsakligen" eller "uteslutande", beroende på vad som anses önskvärt). Även villkor som de som tillämpas för s.k. frivillig skattskyldighet i fastighetssektorn idag eller tidigare (se 9 kap. ML, också i dess lydelse innan 2014 då systemet reformerades) vad gäller registrering innan transaktionerna vidtas m.m. kan tillämpas. Dock får villkoren inte röra den materiella tillämpningen av reglerna om skattskyldighet och avdragsrätt m.m. då väl ett beslut om medgivande till beskattning fattats. Villkoren får enbart röra själva utövandet av ett medgivande till beskattning.

Det är inte möjligt att kvalificerat undanta finansiella tjänster inom ramen för mervärdesskattedirektivet, såsom sker i Nya Zeeland.<sup>110</sup> Det är inte heller möjligt att införa "RITC" efter australiensisk modell. Den typen av reformer måste ske genom en ändring av mervärdesskattedirektivet.

Det är möjligt att införa särskilda skatter i finansiell sektor. Dessa skatter måste vara förenliga dels med regleringen i FEUF avseende statsstöd, fri rörlighet m.m.. Dessutom bör beaktas att skatterna måste vara förenliga med unionsrättslig reglering om punktskatter<sup>111</sup> och artikel 401 i mervärdesskattedirektivet. Det faller utanför syftet med denna rapport att bedöma förenligheten med olika skattealternativ med unionsrätten. Det kan dock konstateras att då finansiella sektorn inte i dagsläget påförs någon unionsrättslig punktskatt finns stor möjlighet att införa skatter på sektorn som är förenlig med regleringen om punktskatter och mervärdesskatt. Inte heller kan det vara oöverstigit att införa skatter som är konforma med regleringen i FEUF.

Enligt min och många andra kommentarers mening bör en särskild skatt i sektorn inte bedömas isolerat. En särskild skatt kan eventuellt vara motiverad men det bör då också samtidigt införas en ökad neutralitet i hanteringen i mervärdesskattehänseende (se vidare nedan).

<sup>110</sup> Detta framgår bland annat av artikel 99(2) i mervärdesskattedirektivet.

<sup>111</sup> Se särskilt artikel 1(2) och (3) i Rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG (Punktskattedirektivet).

## 7.4 Vägen framåt

### 7.4.1 En neutral beskattning är möjlig!

Två saker är slående, i ett vidare perspektiv, obegränsat av befintlig reglering: En neutral och korrekt beskattning är möjlig, och, vi är inne i ett paradigmskifte vad gäller uppbörd av mervärdesskatt. Dessa två insikter skapar en möjlighet till reformering som vi inte haft tidigare.

Vad gäller paradigmskiftet; under en förhållandevis lång tidsperiod har en allt större mängd varor och tjänster tillhandahållits över landsgränserna. Detta har utsatt mervärdesskattesystemen för påfrestningar i form av legal och illegal konkurrens från distanshandel av både varor och tjänster. Genom EU:s arbete med att utveckla och utvidga uppbördssystemet MOSS (Mini One-Stop-Shop) finns en möjlighet att hantera dessa frågor på ett nytt sätt.<sup>112</sup>

Till detta ska läggas att fler och fler länder kontrollerar uppbörd genom datasystem där verksamheten på transaktionsbasis kontrolleras, ibland löpande – Standard Audit File Tax – möjliggjord enbart genom digitaliseringen. Detta skapar helt nya möjligheter för uppbörd och kontroll av uppbörd men också för beräkning av skatt.

Detta paradigmskifte möjliggörs av digitaliseringen. Jag är övertygad om att möjligheterna är långt större än vad som ännu blivit åskådliggjort.

Vilket leder oss till insikten om att en neutral beskattning faktiskt är möjlig. Även finansiella tjänster kan, genom någon typ av system byggt på förslag som redan utarbetats om kassaflödesbeskattning och framförallt trunkerade kassaflödeskonton, inordnas inom ramen för mervärdesskattesystemet. Det borde idag vara möjligt att skapa beräkningssystem där data tagen från bolagens transaktioner kan användas för att beräkna mervärdesskatt inom ramen för någon typ av trunkerade kassaflödeskonton, såsom Kerrigan påpekar.

Det är naturligtvis förknippat med stora omställningar att införa ett sådant system, men att det är möjligt har redan slagits fast. De administrativa kostnaderna och olägenheterna har ansetts för höga. Fråga är om detta verkligen fortfarande är korrekt, givet den explosionsartade utvecklingen av användningen av "big data" vid uppbörd och kontroll vi ser idag. I vad mån det inte idag går att genomföra de metoder som utarbetats under 1990-talet bör utredas.

### 7.4.2 En färdplan för reformering

Kommissionen har i sin plan för reformering av mervärdesskattesystemet angivit som riktmärke att mervärdesskattesystemet ska göras enklare, mer effektivt och neutralt samt mer robust och säkert mot skatteundandraganden.<sup>113</sup>

---

<sup>112</sup> En utvidgning av systemet har föreslagits i Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 2006/112/EC and Directive 2009/132/EC as regards certain value added tax obligations for supplies of services and distance sales of goods (COM(2016) 757 final)

<sup>113</sup> Se COM(2011) 851 final, s. 5-6.

Effektiviteten och neutraliteten kan brytas ner i följande komponenter: Öka neutraliteten för beskattningsbara personer, och reducera och slopa undantag.

Dessa kriterier kan tjäna som utgångspunkt vid en reformering. Varje reform som utarbetats bör lämpligen både öka neutraliteten för beskattningsbara personer samtidigt som det beskattade området utökas så långt det är möjligt; skatten görs mer generell. Samtidigt bör varje reform utvärderas i förhållande till den administrativa bördan för uppbördsmän och skattemyndigheter och i förhållande till hur robust systemet blir (säkert mot skatteundandragande). En reform bör inte ske enbart med utgångspunkt i att uppfylla enbart en eller två av dessa kriterier. Alla måste beaktas. Detsamma gäller om det utvärderas att införa en kompletterande beskattning som komplement till mervärdesskattesystemet. Denna måste också utvärderas baserat på samtliga kriterier och sammantaget med effekterna i mervärdesskattesystemet.

Mot bakgrund av detta kan följande utgöra en färdplan för reformering.

Enligt EU:s reglering får inte försäkringstjänster beskattas. Inte ens inom ramen för medgivande till beskattning och artikel 137 i mervärdesskattedirektivet kan beskattning införas. Mot bakgrund av att det finns ett beprövat system med beskattning (som dessutom tillämpas i större och större utsträckning) finns från ett systemperspektiv enligt min mening starka skäl att överväga beskattning också i EU. Det bör införas en möjlighet att beskatta sakförsäkringar och andra försäkringar utan sparandeinslag.

Vad gäller övriga finansiella tjänster bör dessa, första hand, i den mån det är möjligt inordnas i mervärdesskattesystemet. En beskattningsordning ger en rad positiva effekter; mervärdesskattebasen breddas, kumulativa effekter undviks, neutraliteten mellan olika sektorer ökar. En inordning i mervärdesskattesystemet uppfyller alla de krav som satts upp ovan, så länge som inordnandet inte är administrativt ogörligt eller ohemult betungande.

Därför bör övervägas att införa ett medgivande till beskattning. Detta är möjligt för alla tjänster vilka betalas explicit och därför beskattningsunderlaget kan fastställas.

En fråga som då måste hanteras är hur ett sådant partiellt beskattningssystem stör handeln och aktörernas beteende. Det är ju möjligt att ett finansinstitut som önskar mervärdesskattebelägga sin tjänst strukturerar sin verksamhet så att explicita avgifter tas ut och vise versa. Det finns här anledning att påpeka att annan reglering också hindrar ett sådant beteende (såsom påpekats av Kerrigan). Dessutom, i vad mån detta ses som ett problem beror i mångt och mycket på hur mervärdesskattesystemet betraktas – som en skatt på konsumtion eller en skatt på transaktioner. Vid det förra synsättet är alla förändringar där det skattepliktiga området utökas och störningarna i systemet som undantagen skapar reduceras av godo. Vid det senare synsättet ska mervärdesskatt betalas av "undantagna" näringsidkare då detta utgör en del av ett mervärdesskattesystem. Som synes anammar den nya världen det förstnämnda synsättet. Det är också det som är mest koherent ur systemteknisk synvinkel då det verkar för neutralitet och beskattning av det som verkligen utgör konsumtion. En annan fråga är vilka statsfinansiella effekter ett sådant system har.

Det finns ytterligare skäl till att införa en beskattning, eller möjlighet till beskattning, så långt det är möjligt. Det finns trots allt praktisk erfarenhet av sådana system, om än i andra typer av ekonomier än den svenska (Sydafrika

är i många avseenden en annan typ av ekonomi). Dessutom, en beskattningsordning behöver inte nödvändigtvis införas så att det finns en möjlighet att välja beskattning transaktion för transaktion. Neutralitetsproblemen minskar i ett sådant system. Till detta ska läggas att de finansiella marknaderna även för privatpersoner i högre och högre utsträckning är internationella. Priserna sätts snarare baserat på ett marknadspris än baserat på de individuella mervärdesskattekonsekvenserna.

Sammantaget medför detta att det enligt min mening bör övervägas om inte en möjlighet till medgivande till beskattning för tillhandahållande av finansiella tjänster mot explicita betalningar bör införas. Det har också hävdats att det vore ekonomiskt lönsamt att införa sådan beskattning, vilket också talar för en beskattningsordning.<sup>114</sup>

Hur som haver, det finns en risk att en reformering med införande av medgivande till beskattning i huvudsak utökar neutraliteten för beskattningsbara personer men inte tillräckligt utvidgar det beskattade området och neutraliteten i konsumtionsledet. Det bör därför övervägas om en reformering inte bör kombineras med införandet av en kompensatorisk skatt som beskattar det mervärde som hänför sig till finansiella tjänster tillhandahållna till konsumenter. Viktigt är att om en kompensatorisk beskattningsordning införs bör också avdragsrätten utvidgas i motsvarande mån för att uppnå båda syftena som satts upp.<sup>115</sup> Varje reform där en kompensatorisk skatt införs bör också kombineras med en reform där ett medgivande till beskattning införs för alla tjänster som betalas med en uttrycklig ersättning.

I andra hand kan reformer enbart på avdragssidan övervägas. Dessa är dock klart ett sämre alternativ än beskattning och bör övervägas enbart som komplement (och de kräver också ändringar i mervärdesskattedirektivet). Det har korrekt noterats att även om det finns viss diskussion om vad som är en lämplig beskattning av finansiella mellanmannatjänster till konsumenter så är där lite debatt vad gäller behovet av att få bort mervärdesskattebördan från inlåning och företagskunder.<sup>116</sup> De störande effekterna av detta är sådana att åtgärder krävs. Utifrån ett strikt systemperspektiv är den enklaste och mest konforma metoden att införa ett system med noll-beskattning av B2B transaktioner liknande det system som finns i Nya Zeeland.

Det är dock troligen inte politiskt realistiskt att reformer sker enbart genom en utökad avdragsrätt. Både av politiskt realistiska skäl, och då mervärdesskatten i ett systemperspektiv bör så långt som möjligt explicit beskatta den konsumtion som faktiskt sker i samhället, bör en utvidgning av avdragsrätten kombineras med någon typ av beskattningsordning. Liksom Merrill föreslår att en reform bör bestå av olika delar<sup>117</sup> och dessa delar bör bygga på principerna att öka neutraliteten för beskattningsbara personer och utöka det beskattade området

---

<sup>114</sup> Alexeeva, *Taxation of Financial Services: VAT, FAT or WHAT?*, Master thesis, Department of Economics, University of Oslo, January 2015

<sup>115</sup> Det är naturligtvis möjligt att det är politiskt önskvärt att beskatta den finansiella sektorn i ökad utsträckning. Perspektivet här är endast system-tekniskt och utgör från att det åsyftas ökad neutralitet i mervärdesbeskattningen.

<sup>116</sup> Se Grubert & Krever, Chapter 9: VAT and Financial Services, i de la Feria, *VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives*, Kluwer Law International, 2013, s. 333.

<sup>117</sup> Merrill, *VAT Treatment of the Financial Sector*, *Tax Analysts* (2011), s. 163-185, på s. 180f.



och därmed öka neutraliteten i skattebelastningen (och den generella karaktären av skatten).<sup>118</sup>

---

<sup>118</sup> Fråga är då hur transaktioner med beskattningsbara personer som inte har full avdragsrätt ska hanteras. Den ekonomiskt viktigaste sektorn här torde vara fastighetssektorn. En hel eller delvis avdragsrätt för finansiella tjänster gentemot denna sektor kan övervägas om reformen sker i samband med en reform av andra skatteregler för sektorn. Det är att föredra att dessa företags beskattning hanteras sammantaget – då kan kompensation ske inom ramen för en lättnad av beskattningen i ett beskattningssystem genom en ökad beskattning i det andra. Det kan här ifrågasättas varför andra från mervärdesskatt undantagna sektorer inte också kan noll-beskattas. Jag har svårt att se bärande skäl till att t.ex. vårdföretag och allmännyttiga ideella föreningar ska betala mervärdesskatt på sina finansieringskostnader. För det fall det anses finnas sådana skäl kan denna typ av företag hanteras såsom privata konsumenter.

## Referenser

### Lagstiftning (EU)

Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt, såsom det ändrats senast genom Rådets direktiv (EU) 2016/1065 av den 27 juni 2016 om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller behandlingen av vouchrar (Mervärdesskattedirektivet)

Rådets direktiv 2008/118/EG av den 16 december 2008 om allmänna regler för punktskatt och om upphävande av direktiv 92/12/EEG (Punktskattedirektivet)

### Lagstiftning (utländsk)

UK Stamp Duty Reserve Tax Regulations 1986,  
<http://www.legislation.gov.uk/ukxi/1986/1711/made?view=plain>.

South Africa Value Added Tax Act of 12 May 2015, tillgänglig från  
<http://www.gov.za/documents/value-added-tax-act-12-may-2015-0846>  
[besökt den 29 December 2016]

Goods and Services Tax Act 1985, tillgänglig via <http://www.legislation.govt.nz>  
[besökt den 29 December 2016].

Australiens mervärdesskattelag; A New Tax System (Goods and Services Tax) Act 1999

### Rättspraxis

#### Svensk rättspraxis

RÅ 2003 ref 72

RÅ 2003 ref. 94

HFD 2014 ref 18.

## EU-domstolen

Mål C-2/95 SDC

Mål C-381/97 Belgacodex

Mål C-396/98 Schlossstrasse

Mål C-487/01 Gemeente Leusden

Mål C-376/02 Goed Woenen

Mål C-269/03 Kirchberg

Mål C-184/04 Uudenkaupungin kaupunki

Mål C-246/04 Waldburg

Mål C-350/10 Nordea Pankki Suomi

Mål C-622/11 Pactor Vastgoed

Mål C-607/14 BookIt

Mål C-378/15 Mercedes Benz Italia

Mål C-208/15 Stock '94

## Lagförslag

COM (2007) 746 final, Förslag till rådets förordning om tillämpningsföreskrifter för direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt i fråga om behandling av försäkring och finansiella tjänster

COM (2007) 747 final, Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt i fråga om behandling av försäkring och finansiella tjänster

COMMISSION STAFF WORKING PAPER: IMPACT ASSESSMENT, Accompanying the document Proposal for a Council Directive on a common system of financial transaction tax and amending Directive 2008/7/EC (COM(2011) 594 final) (SEC(2011) 1103 final)

COM(2011) 851 final, COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL AND THE EUROPEAN ECONOMIC AND

SOCIAL COMMITTEE on the future of VAT: Towards a simpler, more robust and efficient VAT system tailored to the single market, Brussels, 6.12.2011

Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE amending Directive 2006/112/EC and Directive 2009/132/EC as regards certain value added tax obligations for supplies of services and distance sales of goods (COM(2016) 757 final)

SOU 2016:76, Skatt på finansiell verksamhet

NOU 2011:1 Bedre rustet mot finanskriser – Finanskriseutvalgets utredning,

NOU 2014:13 Kapitalbeskatning i en internasjonal økonomi

Det Konglige Finansdepartement, Prop. 1 LS (2016–2017) Skatter, avgifter og toll 2017 (Norge)

Det Konglige Finansdepartement, Prop. 1 LS, (2013–2014), Skatter, avgifter og toll 2014 (Norge)

[Skattehandledningar, utredningar, rapporter m.m.](#)

Australian Taxation Office *Goods and Services Tax Ruling (GSTR) 2004/1; Goods and services tax: reduced credit acquisitions*, tillgänglig via <http://law.ato.gov.au/atolaw/view.htm?DocID=GST/GSTR20041/NAT/ATO/00001&PiT=99991231235958> [besökt den 4 januari 2017]

Australian Taxation Office (ATO), *SMSFs - GST and financial supplies* tillgängligt via <https://www.ato.gov.au/Business/GST/In-detail/Your-industry/Financial-services-and-insurance/SMSFs---GST-and-financial-supplies/> [besökt den 10 mars 2007]

Commonwealth of Australia, *Australia's future tax system: Report to the Treasurer*, December 2009, Part One Overview

Commonwealth of Australia, *Australia's future tax system: Report to the Treasurer*, December 2009, Part Two Detailed description

Copenhagen Economics, *Effects of VAT-exemption for financial services in Sweden: Impact on Swedish banks and their customers compared to a full VAT system*, Svenska Bankföreningen, September 2016

Copenhagen Economics, *VAT in the Public Sector and Exemptions in the Public Interest*, Final Report for TAXUD/2011/DE/334 | 10 JANUARY, 2013, tillgänglig via

[http://ec.europa.eu/taxation\\_customs/sites/taxation/files/resources/documents/common/publications/studies/vat\\_public\\_sector\\_exemptions\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/common/publications/studies/vat_public_sector_exemptions_en.pdf)  
[besökt den 9 mars 2017].

Deloitte, *VAT Reform – Financial Services Sector*, Issue P264/2016, 29 Mars 2016, tillgänglig via [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run/\\$FILE/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run/$FILE/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run.pdf) [besökt den 29 December 2016].

Europaparlamentet, Report on towards a definitive VAT system and fighting VAT Fraud, A8-0307/2016, 19 Oktober 2016

Ernst & Young, *VALUE ADDED TAX: A study of Methods of Taxing Financial and Insurance Services*, A study Commissioned by the Commission, 1996

EY (Ernst & Young), *Experiences with cash-flow taxation and prospects*, European Commission Taxation Paper No. 55 – 2015.

EY, *Design and Impact of the 'Option to Tax' System for Application of VAT to Financial Services*, Report prepared for the European Banking Federation, 2009

EY, *China VAT Reform: Are you ready for the last run?*, January 2016, tillgänglig från [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run/\\$FILE/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run/$FILE/EY-china-vat-reform-are-you-ready-for-the-last-run.pdf) [besökt den 29 December 2016]

Ghana Government, se [http://www.gra.gov.gh/docs/info/vat\\_act\\_870.pdf](http://www.gra.gov.gh/docs/info/vat_act_870.pdf) [besökt den 29 December 2016].

HMRC, Information om "stamp duty tax on shares", tillgänglig på <https://www.gov.uk/topic/business-tax/stamp-duty-on-shares>. Besökt den 27 January 2017.

Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Concession for REITS and Qualifying Registered Business Trusts Listed in Singapore* (Third edition), 17 Jun 2016, tillgänglig via [https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax Guides/etaxguide GST GST%20Concession%20for%20REITS%20and%20Qualifying%20RBTS%20Listed%20in%20Singapore.pdf](https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax%20Guides/etaxguide%20GST%20Concession%20for%20REITS%20and%20Qualifying%20RBTS%20Listed%20in%20Singapore.pdf) [besökt den 4 January 2017].

Inland Revenue Authority of Singapore, *Working out your taxes*, tillgänglig via <https://www.iras.gov.sg/irashome/GST/GST-registered-businesses/Working-out-your-taxes/When-is-GST-not-charged/Supplies-Exempt-from-GST/> [besökt den 29 December 2016]

Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Partial Exemption and Input Tax Recovery* (Third edition), 8 Aug 2016, tillgänglig via [https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax\\_Guides/etaxguide\\_GST\\_Partial%20Exemption%20and%20Input%20Tax%20Recovery.pdf](https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax_Guides/etaxguide_GST_Partial%20Exemption%20and%20Input%20Tax%20Recovery.pdf) [besökt den 4 januari 2017]

Inland Revenue Authority of Singapore, *IRAS e-Tax Guide: GST: Guide for the banking industry* (Third edition), 13 Oct 2014, tillgänglig via [https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax\\_Guides/etaxguide\\_GST\\_Guide%20for%20the%20Banking%20Industry.pdf](https://www.iras.gov.sg/irashome/uploadedFiles/IRASHome/e-Tax_Guides/etaxguide_GST_Guide%20for%20the%20Banking%20Industry.pdf) [besökt den 4 januari 2017]

Inland Revenue (of New Zealand) *Tax Information Bulletin*, Vol 16, No 10, November 2004

Inland Revenue (of New Zealand), *GST Guidelines for working with the new zero-rating rules for financial services*, tillgänglig via <http://taxpolicy.ird.govt.nz/publications/year/2004> [besökt den 29 December 2016].

KPMG, China Tax Alert, Issue 20, July 2016, *New Circular expands upon China's VAT exemptions for financial services industry*, tillgängligt via <https://home.kpmg.com/cn/en/home/insights/2016/07/china-tax-alert-20-new-circular-expands-upon-china-vat-exemptions-for-financial-services-industry.html>, [besökt den 29 December 2016].

OECD, *Consumption Tax Trends*, 2016

PwC, *Study to increase the Understanding of the Economic Effects of the VAT Exemption for Financial and Insurance Services* (November 2006)

## Litteratur

Alexeeva, *Taxation of Financial Services: VAT, FAT or WHAT?*, Master thesis, Department of Economics, University of Oslo, January 2015

Burman, Gale, Gault, Kim, Nunns och Rosenthal, "Financial Transaction Taxes in Theory and Practice", *National Tax Journal*, March 2016, 69 (1), 171–216.

Carter (Ed) *International Tax Dialog: Key Issues and Debates in VAT, SME taxation and the tax treatment of the financial sector*, tillgänglig från <https://www.oecd.org/tax/tax-global/ITD-publication-decade-sharing-experiences.pdf> [besökt den 29 December 2016]

de la Feria and Krever, "Ending VAT Exemptions: Towards a Post-Modern VAT", in de la Feria (Ed), *VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives*, Kluwer Law International, 2013.

de la Feria & Lockwood, Opting for Opting-In? An Evaluation of the European Commission's Proposals for Reforming VAT on Financial Services, *IFS*, Volume 31, Issue 2, June 2010, s. 171-202

The Economist, *China's big banks: Giant reality-check*, August 31, 2013

The Economist, *Shadow banking in China Battling the darkness*, May 10, 2014.

Ebrill, Keen & Perry, *The Modern VAT*, IMF, 2001.

Englisch, Europäische Finanztransaktionssteuer durch Verstärkte Zusammenarbeit – wohlbegründet oder bosse Symbolpolitik?, *ISR*, 11/2013

Englisch, The EU Perspective on VAT Exemptions, in de la Feria (Ed.) *VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives*, Kluwer Law International, 2013

Erbe & Thiess, *FAT or VAT? The Financial Activities Tax as a substitute to Imposing Value Added Tax on Financial Services*, Econstor, Beiträge zur Jahrestagung des Vereins für Socialpolitik 2013: Wettbewerbspolitik und Regulierung in einer globalen Wirtschaftsordnung – Session: Taxation II, No. B06-V3. Tillgänglig via [[https://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/79959/1/VfS\\_2013\\_pid\\_23.pdf](https://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/79959/1/VfS_2013_pid_23.pdf)] besökt den 25 januari 2017.

Evans, *GST equivalent taxation of financial services (Supplementary financial tax)*, Working Paper, 2015, tillgänglig via <http://taxsifu.com.au/wp-content/uploads/2015/09/SADPC15-GSTfinancialservices-0914final.pdf> [besökt den 30 January 2017].

Firth och McKenzie, *The GST and Financial Services: Pausing for Perspectives*, SPP Research Papers, The School of Public Policy, University of Calgary, Volume 5, Issue 29, September 2012

Formosa, Financial Transaction Tax: An Eleven-Point Analysis of Transaction Taxes Across Member States, *World Tax Journal*, nr. 1, 2016.

Grubert & Krever, Chapter 9: VAT and Financial Services, i de la Feria, *VAT Exemptions: Consequences and Design Alternatives*, Kluwer Law International, 2013

Grabel, Tobin tax, in Reinert & Rajan (eds.), *The Princeton Encyclopedia of the World Economy* (Two volume set), Princeton University Press, 2009

Henkow, *Financial Activities in European VAT*, Kluwer Law International, 2008

Henkow, *The VAT/GST Treatment of Public Bodies*, Kluwer Law International, 2013

Henkow, The Commission's Proposal for a Common System of Financial Transaction Tax: A Legal Appraisal, *EC Tax Review*, Volume 21, Issue 1, February 2012

Henkow, *Mervärdesskatt i teori och tillämpning*, Gleerups, 4 uppl., 2016

Henkow, Bookit Ltd v HMRC: the decreasing scope of the VAT exemption for payment for intermediation services, *British Tax Review*, Issue 4, 2016 s.434-442

Henkow, *Mervärdesskatt i teori och tillämpning*, Gleerups, 2016

James, *The Rise of the Value-Added Tax*, Cambridge University Press, 2015

Keen and de Mooij, "Fiscal Devaluation" and Fiscal Consolidation: The VAT in Troubled Times, in Alesina and Giavazzi (eds.), *Fiscal Policy After the Financial Crisis*, University of Chicago Press, 2013

Kerrigan, The elusiveness of neutrality – why is it so difficult to apply VAT to financial services?, *MPRA Paper* No. 22748, 18 May 2010, tillgänglig via [https://mpra.ub.uni-muenchen.de/22748/1/MPRA\_paper\_22748.pdf] besökt den 25 januari 2017.

How Koh, Chapter 12 Singapore, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014

Marres & Weber (eds.), *Taxing the Financial Sector: Financial Taxes, Bank Levies and More*, IBFD 2012

Millar & Moon, Chapter 2 Australia, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014

Mirrlees et al., *Tax By Design*, Kapitel 8, Oxford University Press, 2011

NSFR, Seminarium i Stockholm rörande beskattning av den finansiella sektorn, Rapporter, tillgängliga på <http://nsfr.dk/stocholm-2013>.



Pallot, New Zealand – Financial Services under New Zealand's GST, *International VAT Monitor*, 2011 (Vo 22) No. 5.

Papis-Almansa, *Insurance in European VAT: Current and Preferred Treatment in the Light of the New Zealand and Australian GST Systems*, Kluwer Law International, 2016.

Poddar & Englisch, Taxation of Financial Services Under a Value-Added Tax: Applying the Cash-Flow Approach", *National Tax Journal*, 1997

Poddar, "Consumption Taxes: The Role of the Value-Added Tax" i Honohan (ed.), *Taxation of Financial Intermediation: Theory and Practices for Emerging Economies*, World Bank och Oxford University Press, 2003

Påhlsson, "Anmälan av Papis-Almansa, Marta, Insurance in European VAT. On the Current and Preferred Treatment in the Light of the New Zealand and Australian GST Systems, Lund 2016", *SkatteNytt*, nr. 10, 2016

Ramsdahl Jensen, Dennis, *Merværdiafgiftspligten – en analyse af den afgiftspligtige transaktion*, Jurist- og økonomforbundets Forlag 2004

Rendahl, *Är mervärdeskatten en konsumtionsskatt eller företagsskatt? En rättsvetenskaplig studie av Mervärdeskattelagens ändamålsenlighet*, Rapport, Svenskt näringsliv, 2015

Roeleveld, Chapter 13 South Africa, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014

Schenk, Taxation of Financial Services Under a U.S. Value-Added Tax, *Tax Law Review*, 63(2), 2010

Schenk, Thyronyi and Cui, *Value Added Tax: A Comparative Approach*, 2nd Ed., Cambridge University Press, 2015

Tait, *Value Added Tax: International Practice and Problems*, International Monetary Fund, 1988,

Terra & Kajus, *Guide to the European VAT Directives*, IBFD, 2016

Terra, Kajus & Henkow, *A Guide to the European VAT Directives*, on-line, IBFD, Chapter 9.3.10.2,

Walpole M, 2012, 'The New 'Option 2'? The Henry Review's Broad Based Cash Flow Tax' *Journal of Australian Taxation*, vol. 14, pp. 122 - 145

Walpole, The Miraculous Reduced Input Tax Credit for Financial Supplies in Australia, *International VAT Monitor*, September/October 2011,

White and Trombitas, Chapter 9 New Zealand, i Lang & Lejeune, *Improving VAT/GST: Designing a Simple and Fraud-Proof Tax System*, IBFD, 2014

Xu, "China's Turnover Taxation in the Pre-VAT Period: 949-1993" (2012) 1(2) *World Journal of VAT/GST Law* 149

Xu & Krever, "Applying VAT to financial services in China: Opportunities for China and lessons for the world?", (2016) 45 *AT Rev* 38